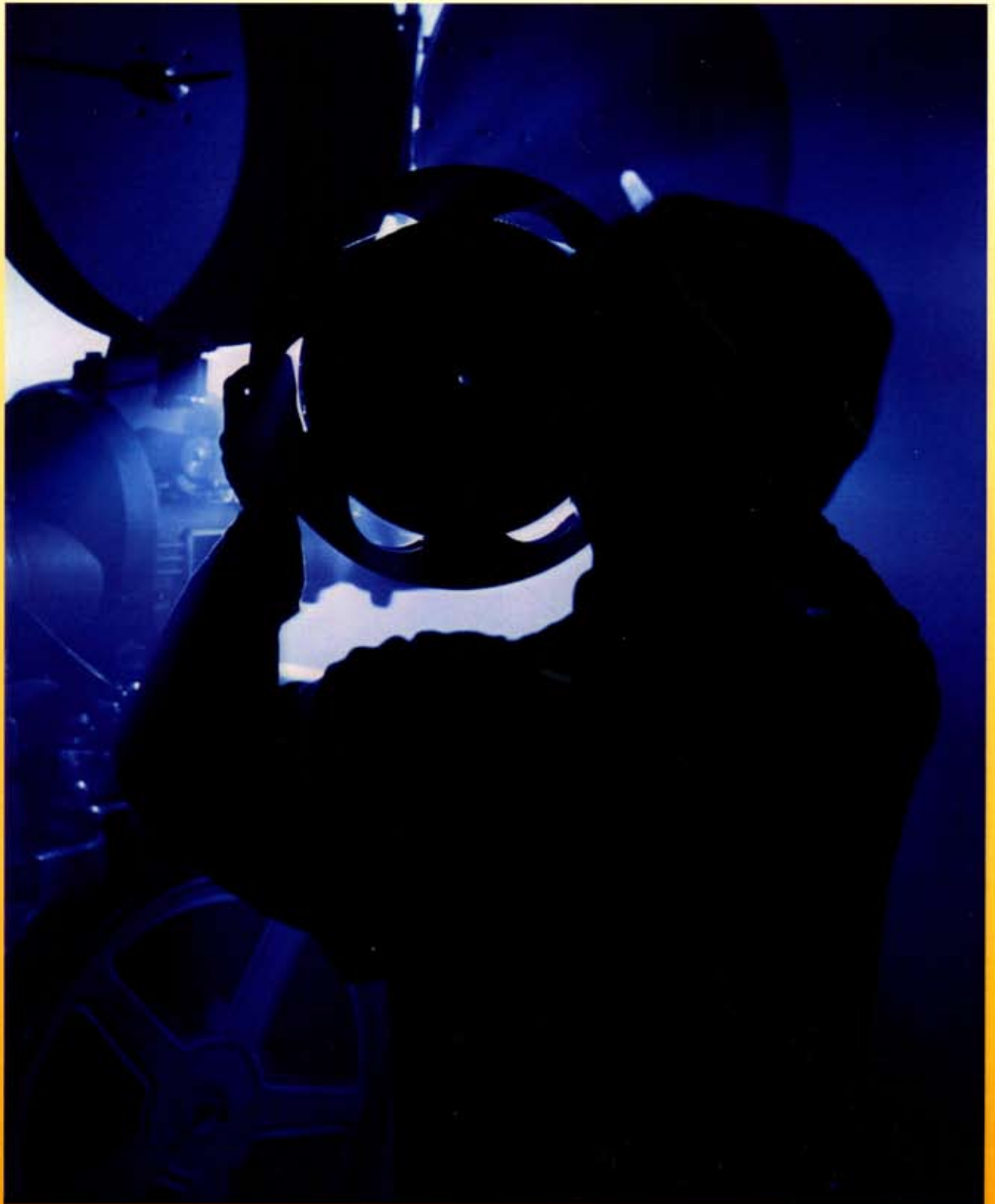

CINEMA RESCAT

Investigació, recerca i recuperació del patrimoni
cinematogràfic català

ANY IV - NÚMERO 10 - 2n SEMESTRE 2000

UNA MIRADA AL FUTUR

*Col·labora amb
la Recerca
i Recuperació
del Patrimoni
Cinematogràfic*

Salvador Espriu,61
"Centre de la Vila"-Vila Olímpica
BARCELONA -Tel.: 93 221 75 85

15 sales en V.O.S.

Continguts i coordinació de seccions:

Pedro Nogales Cárdenas
Josep Miquel Rodríguez González

Cap de redacció:

Pedro Nogales Cárdenas

Redacció:

Javier García Puerto
Isaac López Sánchez
Mar Valldepérez Jardí

Disseny i maquetació:

Lluís Mascaró i Sansó
Josep Miquel Rodríguez González

Estil i assessorament lingüístic:

Joaquim Romaguera i Ramió
M. Pilar Mendoza Egea
M. Encarnació Soler i Alomà

Assessor:

José Carlos Suárez Fernández

Publicitat i subscripcions:

Anton Giménez i Riba
Tel. 636 16 69 12
E-mail: cinema@net-way.net

Publicació:

Unitat d'Investigació del Cinema
Universitat Rovira i Virgili
Plaça Imperial Tàrraco, 1
43005 Tarragona (Catalunya)
Tel. 977 55 95 88
(Unitat d'Investigació del Cinema)
Fax. 977 55 95 97
E-mail: uicine@fll.urv.es

Edita:

CINEMA RESCAT

Associació Catalana per a la Recerca i
Recuperació del Patrimoni Cinematogràfic
Apartat de Correus, 127
08300 Mataró (Catalunya)
Tel. 606030604
E-mail: cinema@net-way.net

Dipòsit legal: T-1301-1998

SUMARI

LA PORTADA	5
EDITORIAL	5
OPINIONS	
“Una mirada al futur. CINEMA·RESCAT Trobada/Debat 2000” per Anton Giménez i Riba	7
“Recuperació cinematogràfica a la Filmoteca” per Mariona Bruzzo Llaberia	8
“El patrimoni fílmic d'Andorra en procés de desaparició” per Cinta Pujal Carabantes	11
“El patrimoni fílmic de l'Arxiu Municipal de Lleida” per Elena González Coso	13
“El fons cinematogràfic a Valls” per Manuel Fernández Martínez	17
“La recuperació d'imatges a Granollers per l'Associació Cultural de Granollers” per Lambert Botey i Jordina Medalla	19
“El fons d'imatges del Maresme” per Encarnació Soler i Alomà	30
“Recuperar des de la Universitat: La Unitat d'Investigació del Cinema de la URV” per Pedro Nogales Cárdenas	33
ZOÒTROP	26
MANIFEST	
“Manifest de CINEMA·RESCAT/Trobada/Debat/2000”	37
NOUS TRESORS	
“Projeccions de patrimoni cinematogràfic (Patrimoni de la Humanitat) a comarques” per Pedro Nogales Cárdenas	39
“Mostrar el patrimoni cinematogràfic a les terres de Lleida i Tarragona”	40
“6es. Jornades Antoni Varés. Imatge i Recerca. Projectió de films i reportatges 1920-1964”	41
CATÀLEG	
“Projectió de films i reportages de Girona”	42
ALTRES INFORMACIONS	44
RESSENYES	49

Participa en la recerca i recuperació del patrimoni cinematogràfic

Una vegada més Cinesa es solidaritza
i contribueix en la tasca de recuperació
del patrimoni cinematogràfic.

Cinesa Alexandra

Cinesa Balmes

Cinesa Diagonal

Cinesa La Farga

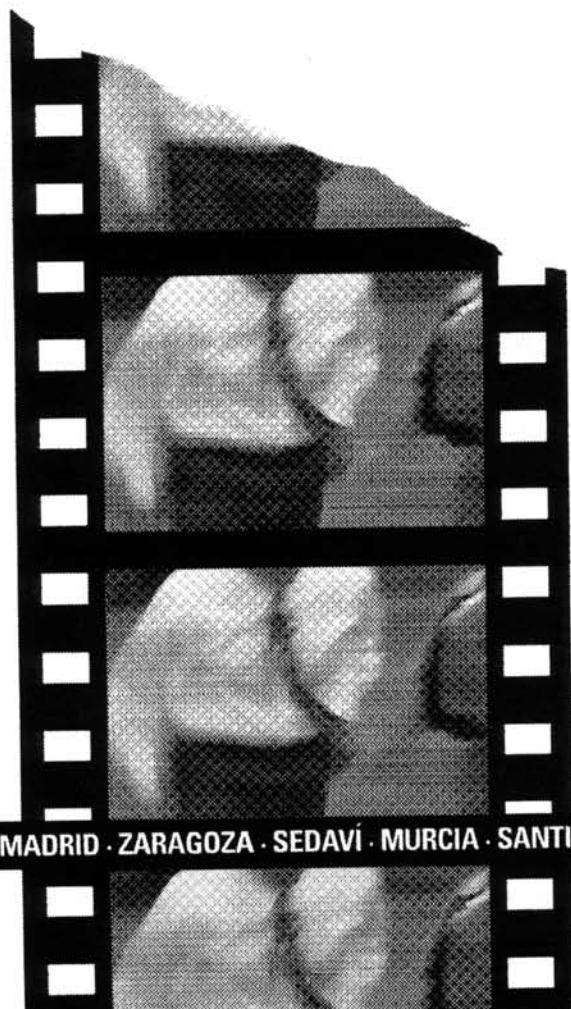
Cinesa Maremàgnum

Cine Montecarlo

Cinesa Montigalà

Cinesa Sant Cugat

Cinesa Waldorf

BARCELONA · MADRID · ZARAGOZA · SEDAVÍ · MURCIA · SANTIAGO DE C. · SAN FERNANDO (CÁDIZ) · MÉRIDA · BILBAO · SANTAND

Ja ha passat un altre any i és necessari aturar-nos un moment per fer balanç de tot el que ha succeït, sobretot en les conseqüències de CINEMA-RESCAT/TROBADA/DEBAT 2000, un esdeveniment que amb el pas del temps s'ha consolidat com un dels actes més destacats en torn el món del patrimoni cinematogràfic.

Aquest any es va celebrar a la Ciutat Comtal sota el lema *Una mirada al futur*, on es volia fer un recorregut sobre el que podrà esdevenir en el camp de la recuperació del nostre patrimoni cinematogràfic; una edició que comptava amb la novetat que es van aplegar totes les iniciatives -institucional, territorial, universitats i centres d'estudis dedicats a l'ensenyament del cinema- dels Països Catalans (només el País Valencià va faltar a la cita).

La presència del conseller de Cultura va fer que es respirés un cert ambient d'eufòria continguda, amb l'esperança que ens caigués algun tros del pastís per tal d'ajudar una mica més a realitzar la nostra tasca recuperadora. Però els aiguats de Montserrat se'ns van emportar totes les esperances...

Pel que fa al nivell universitari, va sorgir la iniciativa de realitzar un Manifest a favor del patrimoni cinematogràfic per a dignificar la recuperació d'aquest bé; una iniciativa que pretenia obtenir el major ressò possible per tal que alguna cosa canviés en el món de la recuperació fílmica. Però sis mesos més tard el balanç és prou descoratjador, perquè cap mitjà de comunicació ha publicat el Manifest ni cap institució s'ha dignat a contestar la carta. Almenys, en les pàgines de la nostra revista el publiquem perquè es faci un petit ressò i quedi constància hemerogràfica per al futur.

Però encara que sembli que tot va ser negatiu, s'ha de destacar la part positiva que va suposar la reunió de totes les iniciatives d'arreu de Catalunya i de fora basades en la recuperació del patrimoni cinematogràfic, on es va produir un intercanvi d'informació i comentaris (tant positius com negatius) de les experiències de cadascun. A partir d'aquí, va sorgir el ferm propòsit de col·laborar conjuntament i aprofitar les noves tecnologies per a tenir un intercanvi d'informació més fluïda entre nosaltres i la societat.

De nou es veu que és més fàcil posar d'acord els que dia rere dia lluitem i treballem a favor del patrimoni cinematogràfic que conscienciar els polítics perquè actuïn amb iniciatives on la seva repercussió social no es tradueix ràpidament en "propaganda barata". ■

L'autor de l'obra de la portada d'aquest exemplar és Joan Francesc Escriu, que va néixer a Badalona l'any 1959. Ha realitzat estudis

professionals a l'EMAV i a l'ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona, assolint el títol de tècnic especialista en imatge fílmica i fotogràfica, a més de cursos pràctics sobre il·luminació als estudis Cinecittà de Roma i d'escenografia a l'École du Théâtre de Paris. També s'ha especialitzat en la tècnica de retrat *still* *pode*, en blanc i negre, i han passat pel seu estudi diversos personatges del món del cinema i el teatre, guanyant l'any 1997 el premi atorgat per la revista *Cinemanía*, *Fotografia dentro del cine*. Actualment compagina treballs de fotografia i televisió, ha realitzat dues exposicions, una a la Primavera fotogràfica organitzada per Cinema-Rescat i una altra al Rectorat de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona.

D'aquestes dues últimes exposicions s'ha escollit una fotografia que ens mostra a un projeccionista revisant un rotlle de pel·lícula davant d'un projector. Joan Francesc juga en aquestes exposicions amb la realitat (la fotografia) i la ficció (el film). La fotografia escollida per a il·lustrar la portada és el començament de la projecció, el començament de la il·lusió, el començament de la recuperació. A la vegada la fotografia és el començament d'una nova aventura pel món del patrimoni cinematogràfic, que és el que pretenem amb aquesta revista. Llavors, seieu-vos còmodament, obriu bé els ulls i, 3 ..., 2 ..., 1 ..., 0 ..., comenceu a gaudir d'un nou número de Cinema-Rescat. ■

[VIDEORAFISME]

TOTS ELS SISTEMES

PAL SECAM NTSC
PAL M PAL N 1" C
BETACAM SP
U-MATIC HI-8
SVHS|BETAMAX|VHS
LASERDISC

TOTS ELS FORMATS

COMPRESSIÓ MPEG 1 - MPEG 2

QUICKTIME - AVI - DVD

DESENVOLUPAMENT DE CDI, CD VIDEO

CD ROM

TELECINE DIGITAL

RANK CINTEL 35 MM.,
16 MM., 9 1/2, 8 MM.,
TRANSFER ÀUDIO
16 MM., DAT, CD 1/4"

SANTALÓ 133 - 08021 BARCELONA - (93) 200 54 00 - FAX 200 48 95
[HTTP://WWW.VIDEOLAB.ES](http://www.videolab.es) - VIDEOLAB@DREAMCOM.ES

011001010100
010001110110
001100101101
011011000110
011001010100

UNA MIRADA AL FUTUR CINEMA·RESCAT TROBADA/ DEBAT 2000

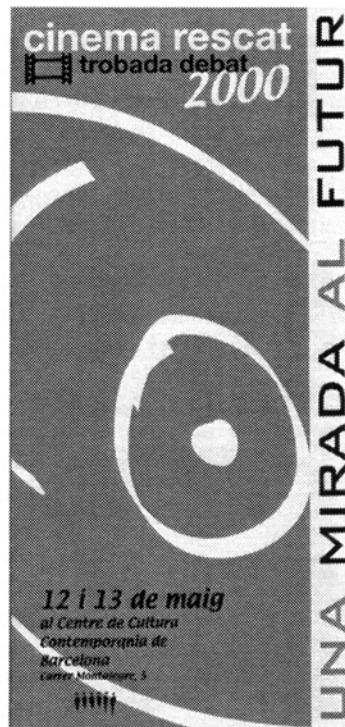
ANTON GIMÉNEZ I RIBA

Comissari de les Jornades
CINEMA·RESCAT/TROBADA/DEBAT 2000

Als propòsits cal donar-hi
el corresponent contingut
per a intentar aconseguir els
objectius i esperar el
resultat final

Una mirada al futur va ser l'enunciat del **CINEMA·RESCAT TROBADA/DEBAT 2000** que va tenir lloc els dies 12 i 13 de maig del 2000, a la ciutat de Barcelona. El propòsit, fer la mirada des del passat i el present. El passat, gens llunyà però, per un deure de respecte i veneració a una mica més d'un segle d'existència de la més popular de les arts que mai ha existit. El present, com a punt de partença pel demà més immediat. Així vàrem proposar-nos, els de l'**ASSOCIACIÓ CINEMA·RESCAT**, de fer aquesta mirada, gens impertinent ni tafanera, sinó més aviat encuriós davant els reptes que, ja ara, ens vol plantejar aquest futur que se'ns apropa a tota velocitat i que tants canvis ens promet.

Els propòsits són, això, propòsits, als que cal donar el corresponent contingut per a intentar aconseguir els objectius i esperar el resultat i l'examen final. Pensem que, modèstia a part, vàrem superar el repte amb nota més que suficient. Si més no, amb la impressió d'haver resultat amb el suficient atractiu com per esperonar-nos a assumir nous reptes per a les properes propostes que cada any, mentre les forces ens acompanyin, volguem abordar dins el context d'aquestes trobades-debat que, després de la passada tercera convocatòria, ja comencen a constituir tot un referent dins el nostre panorama i un *clàssic* dins els actes organitzats per l'associació.

Portada del tríptic de les jornades de reflexió entorn el patrimoni cinematogràfic organitzat per l'Associació **CINEMA·RESCAT** a Barcelona al Centre de Cultura Contemporània al maig

El repàs al passat, fins al dia d'avui, del cinema dels nostres pecats va ser protagonitzat pel visionat d'una hora d'imatges a través d'un extraordinari document, molt amè i amb una fantàstica voluntat didàctica, realitzat per TCM per a la difusió a través de la televisió. El present, per parlar del futur, va ser responsabilitat del món universitari i de l'ensenyament de l'audiovisual del nostre país, a través de dues taules rodones amb representants de diverses universitats i escoles que estan formant, avui, els tècnics i especialistes del demà. El debat, centrat en un taller especialment convocat per a la segona jornada, per tal de plantejar vies de mútua col·laboració entre institucions, tècnics i especialistes en el camp de la recuperació del patrimoni cinematogràfic, reuní a diversos arxius fílmics del nostre país, Andorra i Balears.

En aquest número de la revista volem oferir-vos, fonamentalment per a tots els que no vàreu poder assistir-hi, un tast de les moltes interessants intervencions de les quals gaudírem en aquell moment. I fer públic, a través de les pàgines de la revista, el Manifest que va sorgir a iniciativa de tots els participants. Si més no, per a constància de la seva existència...

RECUPERACIÓ CINEMATogrÀFICA A LA FILMOTECA

MARIONA BRUZZO LLABERIA

Cap de catalogació de l'Arxiu de la
Filmoteca de la Generalitat de Catalunya

**És una realitat que avui en
dia les imatges d'arxiu ge-
neren molt interès tant a
nivell d'explotació com de
reconeixement del material
que conservem com a
patrimoni**

En primer lloc, en aquest taller hauria d'estar el meu company Anton Giménez, persona que exerceix les funcions de recuperador en la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya.

A la Filmoteca, el nostre objectiu principal és el de conservar i preservar aquest patrimoni, però, per a fer-ho fa falta, en primer lloc, recuperar-lo.

Fer entendre que el cinema és patrimoni cultural, ha estat i continua sent una tasca molt difícil al nostre país. Com deia Palmira González, la lluita continua. A això hem d'afegir

Part de la taula del
taller de
**CINEMA-RESCAT/
Trobada/Debat
2000**

l'endarreriment del naixement de les filmoteques a l'Estat espanyol, que també apuntava Romà Gubern.

Un cop restablerta la Generalitat de Catalunya i fet el traspàs de competències, va arribar la Filmoteca i amb ella l'Arxiu d'Audiovisuals. Com no podia ser d'altra manera, Miquel Porter també hi era. Després d'un temps sense poder disposar de les instal·lacions necessàries per a la conservació, l'Arxiu va aconseguir, finalment, les infraestructures pertinents per a poder acollir aquest tipus de material. Seguidament, des de la Filmoteca es va dur a terme una considerable feina, moltes vegades qüestionada per falta d'objectius. Van ser èpoques en què es donava accés a tot tipus de material, especialment distribuïdores que tancaven o que els feia nosa unes quantes llaunes guardades en algun magatzem. Això va fer que entrés molt cinema nord-americà, còpies mal tirades de clàssics del cinema en 16 mm i doblades al castellà, cinema pornogràfic estranger... Però, alhora, films imprescindibles de la nostra cinematografia.

El paper més representatiu de la Filmoteca en recuperació ha estat la campanya de recuperació del patrimoni cinematogràfic, que malauradament no va disposar de tots els mitjans que en un principi s'havien previst.

Però sens dubte, són les persones a nivell individual les que han tingut un paper princi-

A l'esquerra triptic de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya per a la seva campanya de salvaguarda del patrimoni cinematogràfic

pal a la difícil tasca de recuperació. I, quan dic difícil vull dir que de vegades ratlla l'impossible per no dir surrealista. Miquel Porter, en primer i destacat lloc, Encarnació Soler, Pedro Nogales, Joaquim Romaguera, el mateix Anton Giménez us poden explicar anècdotes increïbles.

Les relacions que s'han establert amb aquestes persones, junt amb les associacions o institucions a les que ells tossudament han vinculat i la Filmoteca són imprescindibles, tot i que de vegades no han rebut tot el suport institucional que es mereixen. Hem de parlar de la Campanya de recuperació del Maresme, el Centre de Lectura de Reus, l'Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili...

A banda, continuem rebent material cada setmana, i comença a existir l'Arxiu de la Filmoteca en l'imaginari col·lectiu, no ja com un lloc on hi ha el que es projecta a la sala, pensament molt estès, sinó com un arxiu veritable que conserva patrimoni. Malauradament, hi ha moltes mancances, tant de personal com tècniques, així com d'espai. Estem en un cicle difícil però esperançador: per una banda el volum de feina ens sobrepassa a tots, però per l'altra és una realitat que avui en dia les imatges d'arxiu generen molt interès tant a nivell d'explotació (televisions i productores especialment) com de reconeixement del material que conservem com a patrimoni. Perquè part del problema de la recuperació de patrimoni cinematogràfic és

que dins el sector de la cultura hi ha un desconeixement, per no dir ignorància, de la vàlua artística, històrica, social, antropològica d'aquest patrimoni. Vull fer un petit comentari, també, sobre el desconeixement per part del sector professional audiovisual, dels materials i tècniques que envolten el cinema fotoquímic. Hi ha joves productors i realitzadors de televisions i productores que no han vist mai una pel·lícula, i quan els treus els 6 rotlles d'un film que pesen entre 30 i 40 Kg es queden, literalment, al·lucinats.

La importància de recuperar, però i conservar?

La gent s'esvera perquè, a vegades, no arribem a fer tota la feina; però més important és tenir les pel·lícules en les condicions que pertoca, que no recuperar amb afany de col·leccionista, ja que a la llarga se li fa malbé el material guardat en un terrat. O arxius que recuperen films en suport nitrats i els guarden junt amb llibres i papers.

No es tracta de voler acaparar tot el material, tan de bo cada arxiu pogués disposar de càmeres de conservació com les de la Filmoteca, però malauradament no és així, i sincerament crec que és una irresponsabilitat recuperar patrimoni sense garantir per a aquest les mesures necessàries per a la seva conservació.

A punt de la desaparició del suport del cinema clàssic, resulta increïble que no s'entengui que la centralització, sigui a Barcelona o a Mollerussa, del material cinematogràfic estàndard, facilita els treballs de conservació, preservació i restauració. Unificar esforços. Per altra banda, els materials poden ser consultats en vídeo arreu.

Aquests últims anys hem endegat experiències molt positives en aquest àmbit: arxivers que conscients de la fragilitat d'aquests materials i les seves limitacions tècniques porten els materials per a ells recuperats a les nostres

La societat civil té un gran paper a jugar, però des de les institucions hem d'obrir nous camins per a la recuperació, i especialment difondre el fet cinematogràfic com a patrimoni cultural de la Humanitat

neveres de conservació, i no només dins l'àmbit de Catalunya; prova d'aquest sentit pràctic i responsable és l'Arxiu de la Imatge i el So de Mallorca, amb el que s'ha arribat a establir un conveni molt interessant: nosaltres els conservem les pel·lícules que ells recuperen i alhora els facilitem un vídeo de tot aquest material, així com del què fa referència a les Illes, tot i no haver estat recuperat per ells, però així confegeixen un veritable arxiu de la imatge i el so de Mallorca, consultable a tots els seus usuaris. Altres arxius han adoptat aquesta mateixa línia: Arxiu Municipal de Molins de Rei, Arxiu Municipal de Sitges, Arxiu de l'Aliança del Poble Nou. El de Molins de Rei, a més, en el seu tríptic informatiu explica que les pel·lícules són consultables en suport vídeo a les seves instal·lacions, però els originals cinematogràfics estan a l'Arxiu de la Filmoteca de la Generalitat.

També hem endegat una línia de col·laboració amb altres institucions, especialment remarcable la del Port de Barcelona. Conseqüència d'una projecció videogràfica de materials de l'arxiu, el president del Port de Barcelona va trobar molt interessants les imatges que apareixien del port. Ens vàrem posar d'acord i el Port ha patrocinat la restauració de diferents títols relacionats amb el port, l'Arxiu facilita còpia dels vídeos restaurats, així com còpia de tot el que pugui fer referència al món portuari.

En altres casos encara estem en procés de negociació: Arxiu de Girona, Museu del Fútbol Club Barcelona., Museu de la Ciència i Tècnica de Catalunya...

No em vull oblidar del paper de les televisions, especialment TVC, i de les productores o els departaments de documentació. Les televisions mentre duen a terme tasques de documentació per a l'elaboració de programes, sovint localitzen pel·lícules i moltes vegades aconseguen que aquests documents arribin a l'Arxiu. D'altres, es troben amb la necessitat d'utilitzar uns materials que els arriben en molt mal estat i els restauren.

La societat civil que representa Cinema Rescat té un gran paper a jugar, però des de les institucions hem de posar imaginació per tal d'obrir nous camins per a la recuperació, i especialment difondre, en la mesura de les nostres possibilitats, el fet cinematogràfic com a patrimoni cultural de la Humanitat. ■

TALLER MECÀNIC

JULI CASTELLS

c. Ferlandina, 20 08001-Barcelona

Tel. 93.302.56.92

BOBINES D'ALUMINI

de totes les mides,
fins a 1 metre de diàmetre, per a
8 - S8 - 9½ - 16 - 35 i 70 mm
Fixes, desmuntables,
Antiinèrcia i especials

CAPSES RODONES D'ALUMINI

per tota classe de bobines.

GIRAFA

dispositiu per a projecció d

films de pas	diàmetre màxim de les bobines
S8 - 9 ½	400 mm
16	650 mm
35	1000 mm

BOBINADORES

diversos models manuals i
amb motor.

Regulació de velocitat, retenció i
frens, fins a 1000 mm de diàmetre

FABRICACIÓ D'ACCESORIS
PER ENCÀRREC

EL PATRIMONI FÍLMIC D'ANDORRA EN PROCÉS DE DESAPARICIÓ

CINTA PUJAL CARABANTES
Arxiu Històric Nacional d'Andorra

L'Arxiu Històric Nacional D'Andorra, actualment depenent del Ministeri de Turisme i Cultura del Govern d'Andorra, es va crear l'any 1975 amb el nom d'Arxius Nacionals per tal "d'oferir una base documental a l'ensenyament i la investigació històrica i a la vegada garantir i preservar el patrimoni d'Andorra". L'any 1994 es redefineix l'entitat i es crea el Servei d'Arxius en què s'inclou l'Arxiu Històric Nacional, organitzat per seccions (inventari, audiovisual, conservació i restauració, reprografia, difusió); a l'Arxiu li correspon "vetllar per la protecció i la salvaguarda del patrimoni documental d'Andorra, per la seva recuperació i garantir-ne la instal·lació correcta i l'accessibilitat".

La secció audiovisual de l'AHN aplega documents en suport vídeo, fotogràfic, sonor

Imatge típica
d'Andorra.
Panoràmica de
Pal

Les obligacions de l'Arxiu, i per tant de la nostra secció, són recuperar, conservar i difondre el patrimoni documental d'Andorra

i fílmic en formats diferents. Hi ha uns 6000 registres informatitzats dels quals només 125 són fílmics, amb una cronologia que va de l'any 1935 a l'any 1990.

Els avantatges de formar part d'un arxiu nacional són les relacions que permet aquesta organització: des de l'any 1984 formem part de l'ICA (Consell Intenacional d'Arxius) i des del 1995 de la IASA (Associació Internacional d'Arxius del So). El pressupost de què disposem s'integra dins del global de l'Arxiu Històric, i això a vegades va en contra de la nostra secció ja que es prioritzen altres projectes per davant dels de la secció audiovisual.

Les obligacions de l'Arxiu, i per tant de la nostra secció, són recuperar, conservar i difondre el patrimoni documental d'Andorra. La manca d'una producció fílmica institucional o regulada pels organismes oficials ens obliga a cercar documents en mans de particulars i entitats privades a través de cessions, donacions, transferències i adquisicions (FEDA, Eduard Fornells, Lluís Verdú, Josep Lluís Belles, Filmoteca Española, Josep Graners, de Palafrugell, Fèlix Peig ...).

Un cop tenim el document a l'Arxiu en realitzem una còpia per a conservació en betacam i una segona per a consulta en VHS; omplim una fitxa per a identificar el document i la introduïm a la base de dades amb un registre, una signatura topogràfica i la resta d'elements descriptius. A partir d'aquest moment el document esdevé consultable, la qual cosa no implica llibertat d'ús, que es determina segons

les condicions establertes amb el cessor, donador ..., a través d'un contracte.

Els principals usuaris d'aquest fons són la televisió, les productores d'audiovisuals i cinema i els particulars que necessiten il·lustrar alguna publicació o documentar algun treball d'investigació. La consulta es realitza dins les instal·lacions de l'Arxiu i pel que fa a les còpies i la utilització, com he esmentat anteriorment, queden subjectes als contractes establerts amb els propietaris de les imatges.

En un futur pròxim ens agradaria poder disposar de més recursos humans i econòmics, per incidir de forma directa en la recuperació, la conservació i la difusió d'aquests documents. Fa algun temps vam presentar a la UNESCO un projecte de recuperació de patrimoni fílmic prenent com a model altres iniciatives similars (Arxiu Municipal de Lleida, Filmoteca de la Generalitat); el projecte no va prosperar però aquest any ho hem intentat de nou¹.

Una actuació que considero que hauria de ser immediata és el fet de regular a través del dipòsit legal (tal com es fa a França i tal com s'ha estipulat per a la documentació administrativa), la transferència a l'arxiu dels documents, no editats, que s'estan generant en l'actualitat (diaris, televisions, ràdio). Ens consta que la programació de la ràdio i la televisió no s'està conservant.

Per altra banda, ens és imprescindible comptar amb un gabinet jurídic especialitzat en temes d'arxius d'aquest caràcter, que analitzi i supervisi els problemes referents als drets d'autor i afins, i als drets d'explotació i d'ús, per fer efectiva la nostra missió que és la de democratitzar l'accés a la informació. ■

La manca d'una producció fílmica institucional o regulada pels organismes oficials ens obliga a cercar documents en mans de particulars i entitats privades

¹ Es va presentar un resum del projecte al número 6 de Cinema-Rescat de l'any 1998.

IberAlp

telecinados "broadcast". de películas en 8, 9.5, 17.5 a formato vídeo
accesorios montaje cine: colas perfo, lápices grasos, cintas adhesivas, empalmadoras,...
matrices de monitorado sonido Dolby® "surround".

postpo: proyectores cine alta velocidad, grabadores perfo, consolas, procesadores,...

directo: claquetas electrónicas, pértigas, micrófonos, previos, mezcladores,...

página red: www.iberalp.es

IberAlp

correo-e: info@iberalp.es

Manuel Montilla,10

Tel: (+34) 91 346.8766 Fax (+34) 91 359 1878

E - 28016 MADRID

les condicions establertes amb el cessor, donador ..., a través d'un contracte.

Els principals usuaris d'aquest fons són la televisió, les productores d'audiovisuals i cinema i els particulars que necessiten il·lustrar alguna publicació o documentar algun treball d'investigació. La consulta es realitza dins les instal·lacions de l'Arxiu i pel que fa a les còpies i la utilització, com he esmentat anteriorment, queden subjectes als contractes establerts amb els propietaris de les imatges.

En un futur pròxim ens agradaria poder disposar de més recursos humans i econòmics, per incidir de forma directa en la recuperació, la conservació i la difusió d'aquests documents. Fa algun temps vam presentar a la UNESCO un projecte de recuperació de patrimoni fílmic prenent com a model altres iniciatives similars (Arxiu Municipal de Lleida, Fílmoteca de la Generalitat); el projecte no va prosperar però aquest any ho hem intentat de nou¹.

Una actuació que considero que hauria de ser immediata és el fet de regular a través del dipòsit legal (tal com es fa a França i tal com s'ha estipulat per a la documentació administrativa), la transferència a l'arxiu dels documents, no editats, que s'estan generant en l'actualitat (diaris, televisions, ràdio). Ens consta que la programació de la ràdio i la televisió no s'està conservant.

Per altra banda, ens és imprescindible comptar amb un gabinet jurídic especialitzat en temes d'arxius d'aquest caràcter, que analitzi i supervisi els problemes referents als drets d'autor i afins, i als drets d'explotació i d'ús, per fer efectiva la nostra missió que és la de democratitzar l'accés a la informació. ■

La manca d'una producció fílmica institucional o regulada pels organismes oficials ens obliga a cercar documents en mans de particulars i entitats privades

¹ Es va presentar un resum del projecte al número 6 de Cinema-Rescat de l'any 1998.

IberAlp

telecinados "broadcast". de películas en 8, 9.5, 17.5 a formato vídeo
accesorios montaje cine: colas perfo, lápices grasos, cintas adhesivas, empalmadoras, ...
matrices de monitorado sonido Dolby® "surround".

postpo: proyectores cine alta velocidad, grabadores perfo, consolas, procesadores, ...

directo: claquetas electrónicas, pértigas, micrófonos, previos, mezcladores, ...

página red: www.iberalp.es

IberAlp

correo-e: info@iberalp.es

Manuel Montilla, 10

Tel: (+34) 91 346.8766 Fax (+34) 91 359 1878

E - 28016 MADRID

A la dreta, una altra imatge de la taula del taller de la Trobada/Debat organitzada per CINEMA-RESCAT al CCCB el maig del 2000

circumstàncies que més endavant detallarem, ens vàrem decidir a dur a terme també a Lleida una campanya de recuperació del patrimoni fílmic, inspirada en els propòsits fixats per la UNESCO, que urgeixen la conservació i restauració de totes les imatges en suport cinematogràfic.

La primera de les circumstàncies abans esmentades va ser la trobada de dues pel·lícules de Lleida de l'any 1946 en un dels calaixos de l'armari de les cinc claus (1686) que es troba a la sala de consulta de l'Arxiu Municipal.

A això es va sumar la commemoració del centenari del Cinema i ens vam il·lusionar amb la idea d'haver recuperat un document que era un testimoni més de la història de la nostra ciutat. Tot seguit vam iniciar una sèrie de contactes amb el professor especialista en història del cinema de la Universitat de Lleida, Sandro Machetti, i el primer pas va ser entrar a formar part de la Coordinadora encarregada de canalitzar els actes que es realitzarien per a commemorar el Centenari del Cinema.

La nostra aportació consistiria en la realització d'una campanya de recuperació del patrimoni fílmic per a més tard divulgar i donar a conèixer els resultats de la mateixa a tots els ciutadans de Lleida.

La primera fase del projecte es va definir amb la redacció d'un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament i la Universitat de Lleida. El primer, encarregava a la Universitat els treballs de recerca i la realització d'un

inventari-catàleg dels materials cinematogràfics patrimonials referents a Lleida financiant el projecte; en el cas de recuperar material aquest passaria a formar part del patrimoni de l'Arxiu Municipal.

Es van iniciar els treballs per part de la Universitat amb un equip de dues persones, preparant el disseny de la catalogació que incloïa la fitxa filmogràfica i la preparació del programari informàtic corresponent.

La fitxa permet la catalogació informàtica de totes les pel·lícules. Es van seguir els models emprats per la Filmoteca Española i els recomanats per la FIAF (Federació Internacional d'Arxius de Films), que fan especial menció a la definició de descriptors que permeten la localització dels continguts de les pel·lícules de manera uniforme introduint aspectes específics referents a la recuperació del patrimoni local.

El programa informàtic permet l'accés de manera fàcil a futurs investigadors. Es van adquirir dues llicències del programa Idealist per a Windows (una per a equip d'investigació i l'altra per a l'Arxiu Municipal).

Després era necessari la difusió del projecte entre els ciutadans. Els tècnics de la Universitat i els de l'Arxiu Municipal van preparar un dossier divulgatiu amb una doble funcionalitat: com a instrument de divulgació del projecte entre els mitjants de comunicació i com a material d'informació per als posseïdors de patrimoni que permetés una primera via de contacte per a gestionar les donacions.

Les primeres indagacions van permetre establir una relació de posseïdors públics i privats de patrimoni cinematogràfic relacionat amb Lleida.

El patrimoni representa la base de la cultura d'un poble, la seva memòria col·lectiva. Aquest és un repte que des de la gestió del patrimoni no es pot eludir, si de veritat s'ha de respondre als interessos del conjunt de la societat

Dels primers fons estudiats es van obtenir cinc dipòsits de material fílmic, amb un total de 122 pel·lícules; aquests fons van ser gestionats per l'Arxiu Municipal i es van materialitzar en un acte públic davant l'alcalde de Lleida. Se'ls va lliurar una còpia en format VHS de cadascuna de les pel·lícules dipositades i es va redactar un document específic per a cada dipositant en què van quedar especificades les condicions de cadascun d'ells.

Entre aquests fons hi ha cinema familiar, amateur i films de la ciutat de Lleida del període 1946-1980.

Una darrera acció va ser organitzar unes Jornades de Patrimoni Fílmic a Lleida. En l'organització de les mateixes va col·laborar una entitat privada, el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya que ens va deixar en el transcurs d'una setmana la sala d'actes de la seva seu.

Durant aquestes jornades vam donar a conèixer els resultats de la recerca amb una doble finalitat. En primer lloc permetre la difusió dels resultats patrimonials i en segon lloc possibilitar la captació de noves donacions encara desconegudes.

De fet el resultat va ser òptim i han vingut cinc donacions més.

Després de l'èxit de les Jornades i veient que el pas inicial d'aquest projecte que era el de sensibilitzar els ciutadans havia donat uns bons resultats, vam passar a un període de reflexió. Aquest va venir marcat per la realitat

Entre aquests fons hi ha cinema familiar, amateur i films de la ciutat de Lleida del període 1946-1980

que ens envolta i que no és una altra que la manca d'infraestructura material i humana per a fer front al projecte.

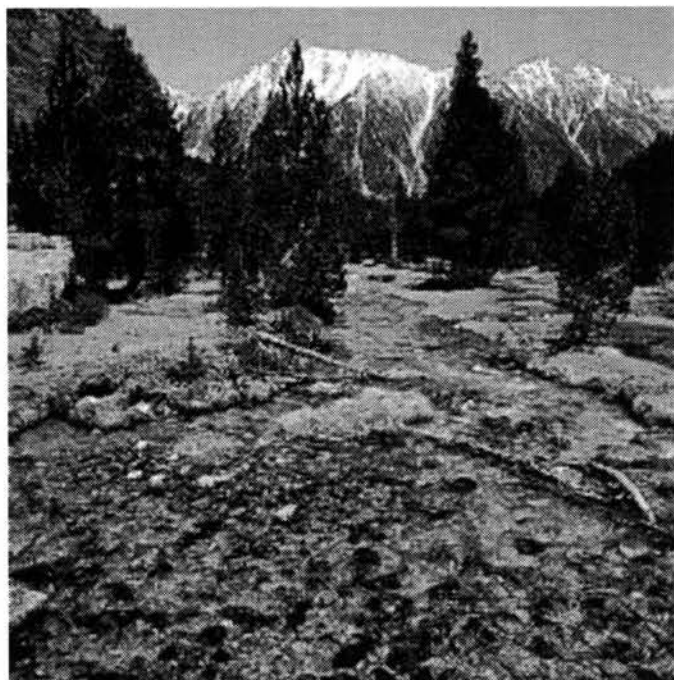
Com a responsable del patrimoni documental municipal no puc fer cas omís al problema que representa per a l'Arxiu Municipal la conservació de patrimoni fílmic.

No tenim ni les condicions tècniques ni els coneixements necessaris per a poder fer-nos responsables d'un arxiu fílmic

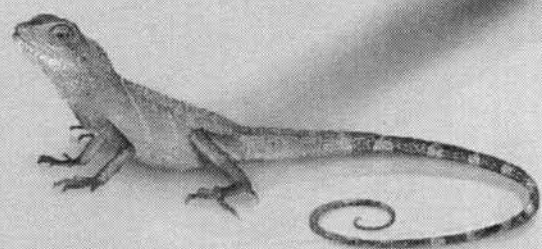
Tanmateix, el material original està sota control de temperatura i humitat i tenim còpies en format vídeo per a la consulta; el tractament descriptiu i informàtic també està a punt per a qualsevol recerca que es vulgui fer.

La meua opinió és que en el món dels arxius s'ha de tendir a l'especialització; els arxivers i en especial els municipals a causa de la multiplicitat dels seus fons no poden ser especialistes en "tot".

Així doncs els arxius municipals han de trobar les fórmules necessàries per a que tot el material quedi conservat definitivament en organismes especialitzats sense eludir la responsabilitat de localitzar i salvar els materials per a conduir-los al seu destí definitiu. ■

Fotografia d'un indret típic del Pirineu lleidatà. Contrades on s'està fent una important tasca de recuperació del seu patrimoni cinematogràfic

FILMTEL

FILM & TELEVISION

Es rápido. Es ágil. Es eficaz. Es potente. Es el nuevo líder en post-producción.
Con una de las mayores unidades en creación 3D del país. Con la factoría de animación más moderna de Europa.
Y con el centro más grande para premasterización de DVD. Así es FilmTEL. **POTENTE.**

Av. Diagonal 549. 6º. Edificio l'Illa - 08029 Barcelona - Tel. 934 947 400 - Fax. 934 190 277 - www.filmtel.com - E-mail: info@filmtel.com - Contacto: Ignacio Muñoz - Alfonso Par - Jorge Bosch

EL FONS CINEMATogràFIC A VALLS

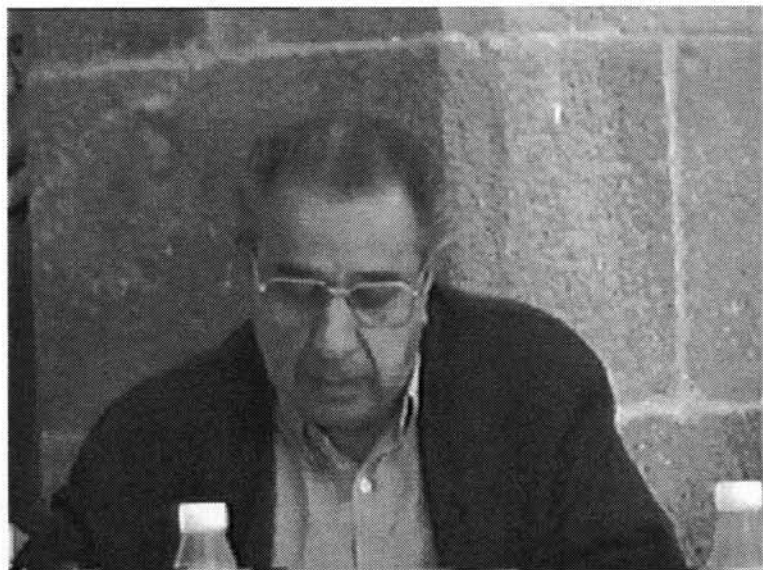
MANUEL FERNÁNDEZ MARTÍNEZ

Soci d'honor de CINEMA-RESCAT i
cineasta amateur de Valls

La ciutat i els ciutadans

No crec aportar res de nou, però sí genuïnament vallenc. Permeteu-me que iniciï la meua intervenció amb retrocés a finals del segle dinou i inicis del vint, l'època més esplendorosa de la ciutat de Valls, d'un equilibri òptim entre pagesia, indústria i comerç, generador tot plegat de transaccions a nivell internacional. En aquest conjunt harmònic no hi podia faltar el lleure manifestat en diverses activitats artístiques i culturals. Aquesta prosperitat i activitat autòctona, consciència dels vallencs d'un autoprotagonisme participatiu que transmeteren durant generacions a través de les emotives narracions tertulianes i els més inversemblants objectes i pertinençies,

Manuel Fernández exposant la seva experiència al món de la recuperació cinematogràfica a Valls en el taller de CINEMA-RESCAT Trobada/Debat 2000

El patrimoni fílmic dels cineastes vallencs, no professionals, està localitzat i en poder dels seus autors o familiars que sempre han estat receptius a qualsevol petició

acuradament guardats com si fossin relíquies o símbols d'entranyables records. D'ací aquesta mena d'afició arxivística o col·leccionista arrelada a Valls, que representa un important fons documental en mans particulars, sortosament assequible a la consulta responsable, que quan caduca l'instint de possessió es converteix en llegat patrimonial de la ciutat o de Catalunya.

Faig un mínim esment del llarg llistat dels copiosos llegats. Fons Moragas, Fons Castells i Fons Mercadé, aquest últim catalogat definitivament per la xarxa d'Arxius de la Generalitat de Catalunya, més de cinc mil documents dels quals diverses decenes corresponen al cinema.

El patrimoni fílmic generat pels cineastes vallencs, no professionals, està quasi tot localitzat i en poder dels seus autors o familiars que sempre han estat receptius a qualsevol petició, fins i tot l'autorització del telecinat.

Queda doncs assentat un important fons privat o semiprivat. Parlem només de tot allò catalogat oficialment o públic.

Institucions, Associacions i Entitats

Fent omissió de les "batalletes" guanyades per aconseguir el patrimoni que ha fet cap als diferents arxius de la ciutat, considero que resultarà d'interès una informació general, pel que fa al cinema o audiovisuals, d'on trobar informació i documentació fiable. Relacionarem les dades principals dels diversos arxius, entenent com a principi que un arxiu és el resultat de l'activitat d'un organisme:

Hi ha una inquietud i una tasca, fet que no prosperarà gaire fins que no es superi la manca d'instal·lacions addients, per aconseguir centres més operatius i una garantia de salvaguarda del nostre patrimoni

- Colla Vella dels Xiquets de Valls. Arxivers responsables: Marta Huguet i Josep M. Ferré.
- Colla Jove dels Xiquets de Valls. Arxivers responsables: Màrius Martín i Raül Guerra.
- Biblioteca Popular. Bibliotecària titular: Marina Blàvia.
- Arxiu Històric Comarcal de Valls: Director: Joan Papell.
- Arxiu Municipal de Valls. Arxiver titular: Josep Martí.
- Centre de Documentació Castellera de Catalunya. Titular responsable: Ricard Ibarra.

Aquesta és la realitat actual de Valls. Com podeu comprovar hi ha una inquietud i una tasca, fet que no prosperarà gaire fins que no es superi la manca d'instal·lacions addients, per aconseguir centres més operatius i una

garantia de salvaguarda del nostre patrimoni. S'ha millorat molt, però cal que hi hagi una mínima capacitat de resposta o ans al contrari cal adoptar mètodes alternatius, si mereix alguna atenció especial el sistema que observem a Valls, emprat provisionalment des de fa un temps, consistent en la recerca i consegüent localització de la documentació cinematogràfica o d'altra caire, vetllant la bona relació amb els posseïdors en espera de circumstàncies favorables. En aquest sentit cal destacar el Centre de Documentació Castellera de Catalunya, important pel servei com a banc de dades i localització documental, en aquest pot trobar-se el llistat fílmic de temàtica castellera en general i concretament els films participants en tots els certàmens de Cinema Ciutat de Valls.

L'Arxiu Municipal de Valls està encotillat per la provisionalitat que arrossega des de fa dotze anys; l'assignatura pendent és la seu fixa amb espai i condicions addients, no obstant, l'espai desinat a fons audiovisual ofereix garanties de conservació i no ha estat mai tancat a noves incorporacions. Quan al servei ofert queda reflectit en les referències bibliogràfiques i en diversos programes televisius.

La rendabilitat dels arxius vallencs pot qualificar-se de positiva. És creixent i considerable el nombre de visites, consultes i col·laboracions. En aquest sentit cal reconèixer el meritori esforç esmerçat pel personal responsable, veritables artífex de la confiança que otorgen els usuaris. ■

Fotograma del film *Valls principis de segle*, on es pot veure el mercat de Valls

LA RECUPERACIÓ D'IMATGES A GRANOLLERS PER L'ASSOCIACIÓ CULTURAL DE GRANOLLERS

LAMBERT BOTEY I
JORDINA MEDALLA

Associació Cultural de Granollers

Davant de les imatges hem de saber-hi trobar un moment per a reflexionar sobre el què s'ha vist i treure profit de l'experiència

L'Associació Cultural d'Antics Alumnes de Segon Ensenyament de Granollers neix l'any 1947, de la mà d'un grup de vallesans, preocupats i interessats a oferir i organitzar esdeveniments culturals a la ciutat. El 1953 passa a denominar-se Associació Cultural de Granollers, si bé popularment per a tothom és l'AC.

L'organització dels IX Jocs Florals, el teatre i el cinema foren les primeres activitats. A partir de 1967, l'Associació inicia un període d'esplendor. Neix la secció de teatre -el TAC-, que al marge de les representacions que oferia, destaca en la creació del Premi i del Cicle de Teatre Ciutat de Granollers. El Cineclub -creat el 1950- ocupa un lloc privilegiat dins de la programació cultural de la ciutat i el Centre d'Estudis (creat el 1952 i refundat el 1996) modificaria els seus esquemes i recuperaria la seva funció investigadora.

En els darrers anys l'AC ha dedicat un gran esforç a dur a terme activitats vinculades a dos aspectes claus de la nostra cultura: les dedicades a la formació, en l'àmbit escolar, i les creatives, bàsicament les que es duen a terme en el camp musical, visual i literari. A més a més d'involucrar-se en tota mena de propostes de caire cultural com debats, cursets, seminaris..., l'AC disposa d'aquestes seccions: Activitats per a les escoles, Teatre en l'educació, Petits però ciutadans, Roda

d'espectacles infantils, passejades Culturals, Temporada de Música, Teatre i Dansa, Produccions teatrals, Big Band de Granollers, Cineclub, Cineastes de Granollers, Poetes de Granollers, Centre d'Estudis i Memorial Joan Camps.

El Centre d'Estudis, amb estatuts propis dins l'AC, té per objectiu l'estudi i difusió de temes d'interès científic i cultural, amb preferència d'àmbit local i comarcal. Es desenvolupa a través de ponències que queden recollides en una publicació. Les dedicades al cinema han estat: *Cinema i Joventut* (7-2-1958) i *Notes per a una història del cinema granollerí* (9-12-1960), les dues d'Esteve Sala i Cortès, president de l'AC (1967-1973) i també durant uns anys secretari del Centre d'Estudis.

La darrera fou *El cinema a Granollers: noves aportacions* (14-02-1996), tot commemorant el Centenari del Cinema feta pels qui subscriuen aquestes línies, posant al dia l'estudi *El cinema a Granollers* realitzat gràcies a la Borsa de recerca Memorial Joan Camps otorgada per l'AC per a realitzar estudis locals. Aquesta Borsa és una convocatòria bianual i té com a finalitat contribuir a la necessària recuperació de la nostra memòria col·lectiva.

A conseqüència de la segona ponència, Notes..., l'AC va crear un concurs de cinema amateur amb el nom de Ramon Dagà, amb el Municipi i el Museu de la ciutat. L'objectiu era

Fotograma d'un fragment de filmació procedent de l'Arxiu Bancells d'Arbúcies (Granollers) extret del vídeo *Imatges antigues de cinema de la vila d'Arbúcies*

aconseguir la realització de documentals que recollissin aspectes de la ciutat. Per la poca col·laboració local i després de cinc edicions es reconvertí en Concurs de cinema amateur, primer d'àmbit català i més tard estatal. El premi a la millor participació local portava el nom de Pedra de l'Encant. Al voltant del Cineclub i d'aquests concursos s'anaven aplegant els afeccionats de la ciutat. Aquest premis evolucionarien cap a Encontre vídeo '80. Memorial Ramon Dagà (1980) i l'Encontre vídeo Granollers. Memorial Ramon Dagà (1981), celebrats al Museu de la ciutat. Dels Cineastes de Granollers. Memorial Ramon Dagà iniciat el 1995 en parlarem més endavant.

Són moltes les persones que han dedicat temps i esforç per a treballar per la ciutat des de l'AC. Com passa a molts llocs, quasi sempre són els mateixos els qui es mouen al voltant de la cultura. És dins l'AC i gràcies a alguns dels seus associats vinculats també a altres entitats i organismes com l'Hemeroteca Municipal Josep Mora o el Museu de Granollers, on s'ha fet bàsicament aquesta feina d'investigació i recuperació del nostre patrimoni cinematogràfic.

1. REBOBINEM...

Primeres referències

Per la premsa local hi ha notícia d'una sèrie de cintes de temàtica local. *El Congost*, el 1903, parla de l'exhibició d'un film sobre *L'espolsada*, un ball que per les festes de Carnaval fa una comparsa de Cardedeu. *La Gralla*, el 1926, cita un documental sobre *La Festa Major*, realitzat per la productora Internacional Films, en què apareixien aspectes del mercat, d'un partit de futbol i dels balls matinals de la Unió Liberal; i el 1929 cita un altre documental, *Visita del Rei Alfons XII a Granollers* (1929). Malauradament d'aquests films no hi ha més referències.

Existeix una cinta anomenada *L'enterrament de la sardina* (1929) rodada pel fotògraf Josep Bosch, cameraman de Ramon Dagà. S'hi veu la tradició al pati del Casino de Granollers i *El ball de donzelles* - una altra tradició local de carnestoltes- sota la Porxada. L'original és a Granollers i existeixen còpies en vídeo.

Ramon Dagà

En Ramon Dagà (1892-1962), va ésser el gran pioner del cinema granollerí. Els seus pares -tractants de seda- s'arruïnaren amb la pèrdua d'un carregament. En morir el pare, la família es trasllada a Granollers. Home de «molts oficis...», va treballar a la impremta Garrell i al Laboratori Institut Biològic Llatí de Barcelona, fet que motiva el posterior trasllat de la família a Tui (Pontevedra), per a treballar per a uns laboratoris làctics. Tan diversos com els seus oficis foren els seus invents, la majoria fallits, com el cinema en tres dimensions...

En Dagà va dirigir la companyia de teatre d'afeccionats Joventut Alhambrina. El 1921, va crear la productora Grano Films. A nivell cinematogràfic rebé la influència de l'italià Alfredo Mateldi Belli, que l'any 1922 va muntar, a la Unió Liberal, una acadèmia cinematogràfica. Dagà era el seu braç dret, i el film que havien de rodar es titulava *Los hijos de nadie*. Belli, a més, volia muntar una productora per fer films sota el nom de Nacional Films. En l'acadèmia participaren una cinquantena d'alumnes. L'estructura de les sessions era molt senzilla: situava les cadires al voltant de la sala, i a toc de xiulet feia moure els actors; Belli no va ser ben interpretat, i la Junta de la Unió l'acorralà i li digué que havia estafat un «duro» a la gent. Una comissió de l'entitat va desplaçar-se a Barcelona per a investigar. Poc després marxaria.

Dagà realitzà tres films. A *Campeón por amor* (1921) es posa de manifest la seva admiració pels grans còmics, sobretot Chaplin, i la seva afició per l'esport; ell n'és el protagonista. El film s'estrenà en el Principal Cine (28.05.1922) i posteriorment es projectaria a Cardedeu i Mollet.

Granollers industrial (1922), fet en col·laboració amb Belli, és un documental que inclou publicitat tant estàtica com en moviment, amb importants imatges per a la història de Granollers. En destaquen els Tallers Botey i el Laboratori d'Anàlisi d'Aigües del doctor Canal. S'estrenà al Mundial Cine (28.11.1922) amb molt bona acollida, ja que el públic hi veia el reflex del progrés que experimentava la ciutat en un any en el qual s'havien inaugurat el camp de futbol i l'empedrat de la carretera.

Riera Basté, 52
08830 - Sant Boi de Llobregat
Tel.936545400 Fax 936400721
E-mail polisistem@bcn.servicom.es
<http://www.polisistem.com>

Laboratoris de duplicació industrial:

- **Cinema**
- **Vídeo**
- **CD**
- **Diapositives**

**Especialització en restauracions cinematogràfiques.
Retolació i sonorització.**

L'Associació neix de la mà d'un grup preocupat i interessat a oferir i organitzar esdeveniments culturals a la ciutat

El tercer film d'en Dagà és *Ama tu mujer* (1923). Per aconseguir que un personatge «veïés les estrelles», manipulà les imatges ratllant alguns fotogrames a mà. Ell continua fent de protagonista. S'estrenà al Cinema Mundial (10.10.1923). Els exteriors foren rodats al Parc de l'Estació, al carrer de Girona, al jardí de la família Anfres i al bosc de Can Pinyol.

Als anys quaranta Dagà intentà vendre, infructuosament, el seu darrer film a la Chamartín. *Campeón por amor* i *Ama a tu mujer* varen anar a parar a Tui. Recuperats l'estiu de 1980, foren donats pel seu fill Carles, juntament amb *Granollers industrial*, que mai havia sortit de la ciutat -segurament pel seu mateix caràcter local-, els quals foren lliurats a Miquel Porter i Moix, en aquells moments responsable del Servei de Cinematografia de la Generalitat, i dipositats a l'Arxiu de la Fílmoteca de la Generalitat. Les còpies -en 16 mm- per a la família foren enviades a Tui; les de Granollers es troben en l' Hemeroteca Municipal Josep Mora. (Existeixen còpies en format vídeo.)

Josep Escobar

A *Ama a tu mujer* hi apareixia en una seqüència Josep Escobar -el ninotaire-, que anys després realitzaria el film de dibuixos animats, *La rateta que escombrava l'escaleta* (1932). Compta amb la col·laboració dels fotògrafs Josep Bosch i Patrici Valls i de la seva germana. La «rateta» escombrava a la Porxada de Granollers. Presentada la cinta a un concurs de cinema amateur organitzat pel Centre Excursionista de Catalunya, no fou acceptada perquè a les bases no hi constava cap apartat d'animació, si bé li donaren una medalla. Era l'any 1934, segons consta en l'anvers d'aquesta. Pel testimoni personal de Josep Escobar, sabem que amb la guerra es perderen els negatius del film, que segons ell devia tenir uns 300 m.

Escobar s'assabenta el 1937 que els germans Bagañà -Hispano Grafic Films, que més tard es fusionaren amb la Dipsono- feien films de dibuixos. Hi anà amb la medalla i l'acceptaren, participant en films com *Juanito mil hombres*, *La isla del tesoro*, *Un día en las carreras...*, passant després a la productora Chamartín.

Més tard, amb en Josep Benet, Alexandre Cirici i Pellicer i altres persones es mogueren per a constituir Estela Films. Per la poca rendabilitat dels curts d'animació intentaren realitzar el llarg *Érase una vez...* (*La Cenicienta*) Era el conte de la Ventafocs, si bé la Disney els havia «xafat» el títol; va ser presentat al Festival de Cinema de Venècia.

La Guerra Civil

El 1932 es crea el Comitè de Cinema de la Generalitat Republicana. Dins les seves activitats cal esmentar el granollerí Miquel Joseph i Mayol (1903-1983), escriptor i impressor. Fou l'impulsor de la *Revista de la llar* i més tard del *Diari de Granollers*. Col·laborador de *La Veu de Catalunya*, fou nomenat, als 32 anys d'edat, membre del Comitè de Cinema i encarregat dels Serveis de Cultura i Educació General de la Generalitat de Catalunya. La finalitat d'aquest Comitè era la de fer conèixer films que reflectissin la realitat social de Catalunya; estava dirigit per Alexandre Galí. Joseph va destacar com a teòric amb un cèlebre Manifest *En defensa de la cinematografía española*. Aquest Comitè durà poc i a conseqüència dels Fets d'Octubre va desaparèixer la viabilitat d'aquell projecte de creació d'un cinema propi. El curs acadèmic 1934-1935 instituï les bases per a la implantació de l'ensenyament del cinema a les escoles.

Realitzà els curtmetratges *Els camins d'en Serrallonga* i *Elx, simfonia de palmeres*, i per a la productora republicana Alianza Cinematográfica Española (ACE) rodà l'opereta *Quiero vivir i amar (La canción de mi vida)* (1936), que sembla que no va ser estrenada. Miquel Porter diu que «l'ACE produí *Quiero vivir i amar o La canción de la vida*, de Miquel Joseph i Mayol, qui havia intervingut positivament en el Comitè de Cinema de la Generalitat. Després d'haver realitzat alguns curtmetratges musicals, amb l'ajuda d'Albert Gasset, entre els quals *La maja y el abanico* amb Raül Sander i *Si yo supiera escribir*, amb Mapy Cortés, Joseph i Mayol intentà el llargmetratge. La cinta era una mena d'imitació de *Su noche de bodas*, comèdia romàntica americana que havia tingut una bona acceptació, si bé el mateix autor la desautoritzà»¹.

Exiliat a Sud-amèrica col·laborà amb Pau Vila. Tornaria a Catalunya l'any 1969. (No es disposa a Granollers de cap de les seves cintes).

L'any 1936, a la carretera de Granollers, es rodaren escenes de la *La Farándula*, antologia de sarsueles dirigida per Antoni Momplet i

interpretada per Marc Redondo i Amelia de Isaura: la realització d'aquest film fou trunca- da per la guerra i pels continuats trencaments de contracte dels cantants; es va acabar - sense la intervenció del director- durant la postguerra. Antonio Lasierra va ser el pro- ductor de la primera etapa del rodatge i després Nilo Masó. Sembla que fou estrenat l'any 1939 al cine Toledo de Madrid el 10.12.1940. (Restaurat, es troba a l'Arxiu de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya).

Existeixen unes imatges del *Bombardeig a Granollers* rescatades per Joan Garriga -membre del Centre d'Estudis i actual director del Museu de Granollers- d'una sèrie de televisió sobre la Guerra Civil (hi ha còpia en vídeo). Sobre aquest tema també hi ha la pista d'unes altres imatges, filmades des d'un balcó i amb la Porxada destruïda. Cal veure-les i comprovar si són realment de Granollers.

Després de la guerra

Els primers films de postguerra estaven fets en 16 mm per l'Emili Botey i Alsina; es tracta de *Restes arqueològiques a la Roca del Vallès* i *Elements arquitectònics del Granollers antic* realitzats l'any 1950 amb la col.laboració de Josep Estrada, Joan Carbó i Antoni Jonch. L'aparició de formats cinematogràfics més reduïts, com 8 mm i súper 8mm, facilitaren la tasca d'altres autors que a banda de les pròpies cintes familiars en feren d'altres que amb el pas del temps han adquirit un valor documental inqüestionable, com *Bombers a Granollers* de Marià Puig, diverses *Desfilades de l'Ascensió* d'Emili Botey i Gabriel Montagud, *La Nevada del 62* de Josep Comas i Josep Lluís Arimany, i sobretot l'obra de Josep Rovira i Gallemí, cineasta sorgit arran d'uns cursets que feu Jesús Angulo i que entre d'altres realitzà *Historia de una ciudad* i *Granollers ciutat somniada*, que són pràcticament les úniques imatges en moviment que tenim de la nostra ciutat dels anys seixanta; aquest mateix ha dirigit també *El pequeño milagro*, que combina document i ficció. Aquestes tres cintes guanyaren respectivament tres premis Ramon Dagà.

També dins del camp de ficció cal esmentar *Azul y gris* d'Hannibal Roca. D'aquesta dècada cal destacar l'obra de Gabriel Montagud, l'únic cineasta que es dedicà al cinema d'animació, amb unes obres molt curtes però d'una llarguíssima el.laboració; es tracta de *Sueño*, *Había una vez...* i *El león y el ratón*, en les quals també col.laboraren Romà Blas i Josep Sabatés. Del Boul'Mich Club sorgí un grup que realitzà *Joc brut*, dirigit per l'Emili Botey i Gómez, que juntament amb Joan Font i Padró

i Ramon López realitzen *L'individu* i *L'home gris*, film aquest lamentablement desaparegut, com també ho és *Sant Dijous* de Lluís Rovira i Redorta.

Els anys setenta vénen marcats pel Cine-Club de l'Associació Cultural, ja que la majoria de films sorgiren de gent vinculada a aquesta secció. Hi ha unes primeres obres de Lambert Botey i Jordi Pagès (*Vòrtex*, *Creu i Oliveres grises*), que després juntament amb Arian Botey -càmera oficial- i Isabel Bonnín van ésser els fundadors de la primera cooperativa de cinema a Granollers, l'Elan Diert.

Posteriorment s'hi afegiren Joan Corbera, Jaume Ortuño, Pere Illa, Jordi Mauri i Francesc Circuns. L' Elan Diert obtenia el premi Pedra de l'Encant pel conjunt de la seva producció, que fonamentalment era: *Què fer?* de Jordi Pagès, *Setze trenta-dos* de Lambert Botey, *Jude* de Jaume Ortuño i *Oh Granollers!* de Pere Illa i Jordi Mauri. Aquell mateix any Joan Corbera realitza *Temporalada*, Albert Grana- do inicia la seva tasca amb *El poder de los Granado* i *Morena mía*, Joan Portet fa *Un sueño macabro, a propósito de Rebeca* i Francesc Circuns inicia la seva trilogia amb *Suicidi* i *Solitud*, restant per rodar la tercera.

També als anys setanta s'inicien una sèrie de produccions de gran interès documental, les pròpies de l'Ajuntament i de l'Hemeroteca Mu- nicipal Josep Mora, com *Quan les granotes fan festa major*, *Per Nadal cada ovella al seu corral*, *La Muralla* o *Edificis 1900*, així com els produïts pel mateix Cine-Club, com *Congrés de Cultura Catalana*, *Maig 1977*, *Eleccions, juny 1977*, *Canvi de retolació als carrers* i *Onze de Setembre 1977*, que afegits als de producció independent com *Sant Jordi 1977* i *Granollers* de Joan Corbera, *La ciutat* de Jordi Pagès, *Granollers vila oberta* de Francesc Circuns, *Mítting PSC a l'Astoria* de Lambert Botey, *La Porxada* i *Romànic al Vallès* de

Jordina Medalla presentant l'experiència que a Granollers s'ha fet en pro del patrimoni cinematogràfic al taller de CINEMA-RESCAT Trobada/ Debat 2000

Jaume Ortuño, *Barri de Ponent* i *Canalització del riu* d'Antoni Alcalde, constitueixen una important contribució a la nostra història més recent.

Dels vuitanta i rodats en 16 mm es poden citar films com *Hom cerca, on cherche* de Sergi Molina, *To Choose* de Toni Franco i Balter Gallart, actualment desenvolupant una important tasca cinematogràfica com a director artístic en films comercials i espots publicitaris, o *El crim del carrer d'en Prim* de Frederic Roda.

La característica que defineix la majoria d'aquestes produccions és el seu tractament cinematogràfic, en el qual apareixien influències de grans cineastes i moltes referències a films clàssics.

2. CINEASTES DE GRANOLLERS

El 1995 -l'any del Centenari del Cinema-, l'AC inicia una important tasca de recuperació de films fets a Granollers (ficció i documental), copiats a vídeo per a assegurar la seva conservació al seu propi arxiu (Fons d'Imatges Mòbils): són tots els citats anteriorment. En una segona fase es vol catalogar tot aquest material que va ser projectat entre desembre de 1995 i gener de 1996 a la Casa de Cultura Sant Francesc amb el nom genèric de Cineastes de Granollers. Memorial Ramon Dagà. També es va poder veure de *Los hijos de Sikun* de Jordi Sanz, la primera producció de televisió produïda a la nostra ciutat i realitzada per Arian Botey i Arian Botey Jr. (de Vídeoestudi), i *L'Anxaneta* i *Has preparat el cafè, amor meu?*, dos importants obres d'Agustí Coromines, president del Casal del Mestre i realitzador i productor de vídeo.

Des d'aquesta mateixa data, de forma periòdica es proposa a una sèrie de cineastes locals la realització d'un seguit de curts a partir d'una temàtica conjunta. Aquests curts -en format vídeo- es projecten en forma de migmetratge al Memorial Ramon Dagà.

La proposta de 1997 va ser *Granollers vist per...* amb 14 històries de 90" i l'exhibició de les noves produccions: *Maria o una elecció moral* de Lambert Botey i *Nit de Reis* de Josep

Rovira i Gallemí.

El mateix any, i sota el títol *Pianooo!*, s'organitza una sessió de cinema mut amb acompanyament de pianista i xarlatans (19.09.1997).

El 1998 es projecten dues produccions independents: *"Como escribir cartas de amor"* de Jan Baca i Toni Garriga i *La carrera d'Anna* de Lambert Botey.

En l'edició de 1999 produeix *Bona nit, Granollers*, 17 curts de 2', que va obtenir una menció especial del Jurat al XI Festival de Cinema de Girona. En la mateixa edició es veieren *Walter y sus modales* de Miquel Pueras i *Tres germanes segons Txekhov* de Lambert Botey.

La producció *Granollers silent*, que s'estrenarà el maig, és la nova proposta que des de l'AC es fa per a realitzar un migmetratge col·lectiu. Si abans hi havia una limitació de temps i temàtica, ara no hi és. L'únic condicionament és que el curt sigui «mut». La banda sonora (música, efectes, veus) serà en directe, just en el moment de la seva projecció. Llavors es gravarà el so i s'acoblarà a les imatges per a posteriors exhibicions. Es vol recuperar l'esperit dels inicis del cinema, adaptant-lo lògicament als medis actuals en un exercici de creació. Martí Ventura Trío farà l'acompanyament musical i el suport tècnic el donarà Vídeoestudi i Catalana de Televisions Locals.

Recuperació d'imatges, record d'uns inicis i nova creació s'uneixen sota el nom de Cineastes de Granollers. Memorial Ramon Dagà.

3. UNES QUANTES REFLEXIONS

Més de cinquanta anys després de la seva creació l'AC s'ha convertit en una entitat creadora, promotora i divulgadora d'activitats culturals, i com a representant de la societat civil de la ciutat té un pes important.

A l'espera de la possible creació per part de la Generalitat del futur Arxiu Comarcal del Vallès Oriental, ens trobem davant d'uns moments de reflexió.

El 8 de juny de 1999 el Centre d'Estudis organitzà una taula rodona sobre el futur Arxiu Comarcal. Aquesta institució pot tenir un paper clau en la dinamització de la recerca, i en general de la cultura de Granollers i de la comarca. Des de l'AC i el Centre d'Estudis es vol vetllar per tal que aquest futur equipament

Els nous formats facilitaren la tasca d'altres autors que feren films que amb el pas del temps han adquirit un valor documental inqüestionable

(passa a la pàgina 29)

CINEMA RESCAT

membres de:
AEI
Association
Européenne
Inédits
Charleroi/Bélgica

ASSOCIACIÓ SENSE ÀNIM DE LUCRE, LEGALITZADA:
NÚMERO 18.683 DEL REGISTRE D'ASSOCIACIONS DE LA
GENERALITAT DE CATALUNYA

Sant Nitrat
Incompactus

ASSOCIACIÓ CATALANA PER A LA RECERCA I RECUPERACIÓ DEL PATRIMONI CINEMATOGRÀFIC

A més a més de gaudir de l'amistat i col·laboració econòmica dels **socis protectors** que, com es pot comprovar, ja formen un magnífic i prestigiós grup, del decidit recolzament moral que ens trameten els nostres doctes **socis d'honor**, és evident que l'associació necessita, per a sobreviure i poder desenvolupar el seu ideari, de tota una important munió d'associats, molt més anònims però imprescindibles per a un correcte funcionament. Fins el dia d'avui **la tropa** de **CINEMA RESCAT** la formem setanta sis **socis numeraris**. Som força gent, però **NO SOM PROUS**

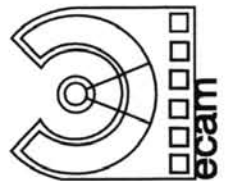
Si t'interessa la nostra tasca i vols contribuir-hi d'alguna manera, **FES-TE SOCI/A. T'ESPEREM.** És molt fàcil. Sols requereix que et decideixi's. Vinga, que no fa mal!

Socis d'honor

**Dr. MIQUEL PORTER I MOIX
TOMÀS MALLOL I DEULOFEU
JOAN FRANCESC DE LASA
MANUEL FERNÁNDEZ MARTÍNEZ**

Socis protectors:

Miquel-Albert Alvarez Betriu
Advocat

**División Cine
Profesional**

VIDEO **MERCURY** FILMS, S.A.

Televisió de Catalunya

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallol

Nom i cognoms:		DNI:	
Domicili:		DP:	
Ciutat:	Comarca:		
País:		Telèfon:	
El/la sotassignat, que correspon a les dades personals que figuren en el requadre superior d'aquesta butlleta, manifesta la seva CONFORMITAT per ingressar en qualitat de Soci/Sòcia a CINEMA RESCAT i AUTORITZA el cobrament de les quotes (segons fórmula i import escollit), d'acord amb les dades bancàries que figuren en el requadre inferior.			
data i signatura		IMPORT I FÓRMULA ESCOLLIDA: (*)	
		☐ SOCI/SÒCIA NUMERARI/A (quota anual)	5.000 ptes.
		☐ SOCI/SÒCIA NUMERARI/A (quota semestral)	2.500 ptes.
		☐ SOCI/SÒCIA PROTECTOR/A (quota anual, mínim)	15.000 ptes.
(*) marqueu amb una "x" l'opció triada			
Banc/Caixa			
Agència núm.		Adreça	
Núm. compte corrent /llibreta			

ENVIEU LA BUTLLETA OMPLENADA A : CINEMA-RESCAT APARTAT DE CORREUS 127 - 08304 MATARÓ

EL ZOÒTROP

una mirada al passat

EL ZOÒTROP
present sempre en aquesta doble plana
central, sota el subtítol

una mirada al passat,
en aquesta ocasió ha tingut que vèncer la greu
incongruència de formar part d'un número de
la revista dedicat, precisament, a mostrar-nos
una mirada al futur.

He pensat, però, que res més oportú per a
retre un modest homenatge a un dels grans
pioners del cinema universal:

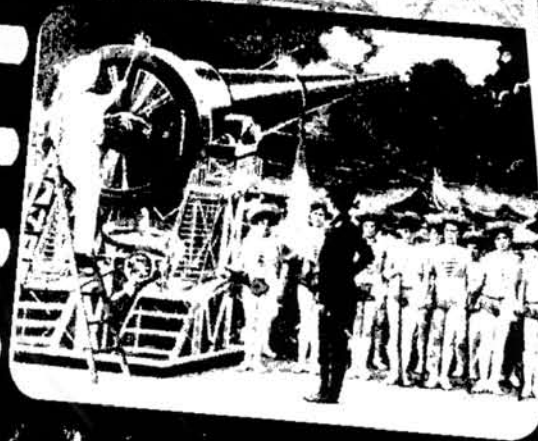
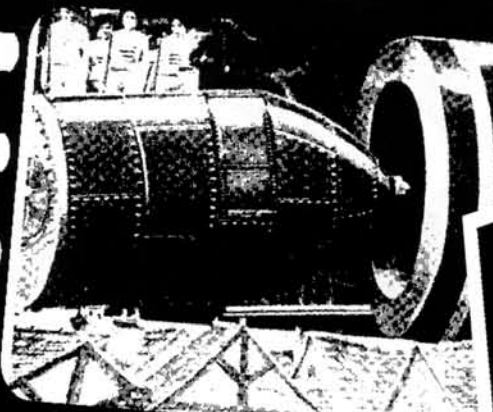
GEORGES MÉLIÈS,
el qual, amb l'ajut de la literatura del gran
il·luminat -feturòleg?- Jules Verne,
va oferir-nos una magnífica i divertida
mirada al futur.

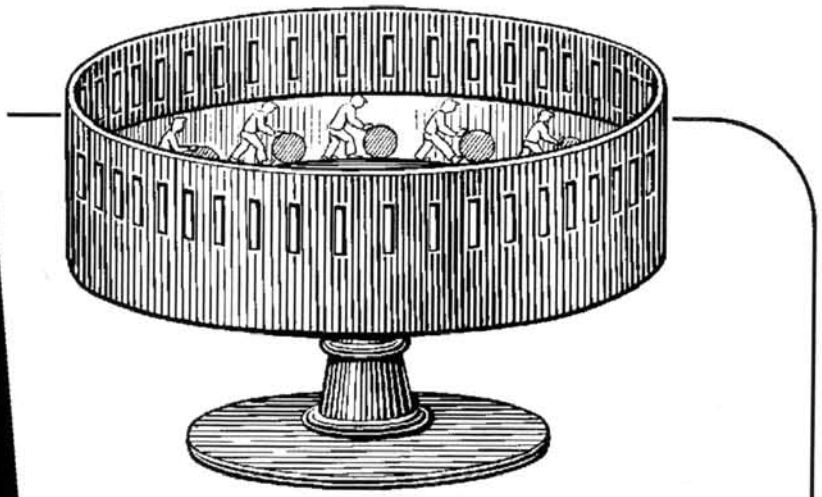
Força apropiat per a desfer aquest aparent
anacronisme. O així m'ho sembla !.

GINTHONY

LE
VOYAGE
DANS LA **LUNE**

STAR **MÉLIÈS** FILM
★
PARIS

PUNTS DE VENDA I SUBSCRIPCIONS

PUNTS DE VENDA

ANDORRA LA VELLA

Llibreria La Puça

BARCELONA

Llibreria Cinemascope
Llibreria Cooperativa Sant Jordi-UB
Llibreria El Espectador
Llibreria 1+1 – Fundació La Caixa

GIRONA

Llibreria del Museu del Cinema

MATARÓ

Llibreria Robafaves

REUS

Expendeduria nº 7
Llibreria Elena
Llibreria Galatea
Llibreria Gaudí
Papereria Figueras

TARRAGONA

Llibreria La Rambla
Kiosco Imperial Tarraco

NÚMEROS PUBLICATS

1997

Núm. 1: La veu dels mestres
Núm. 2: Les associacions de cinema
Núm. 3: Orígens del cinema/Entrevista a Seguin

1998

Núm. 4: Campanya de recuperació de la Filmoteca
Núm. 5: Especial Guerra Civil i cinema
Núm. 6: Cinema pornogràfic antic

1999

Núm. 7: Especial Cinema no professional-Cinema amateur
Núm. 8: El cinema reflex de frustracions sexuals

2000

Núm. 9: Especial Segundo de Chomón

SUBSCRIPCIONS I NÚMEROS ENDARRERITS

La subscripció anual a la revista de CINEMA-RESCAT et dona dret a rebre en el teu domicili, lliure de despeses, els dos números que editem cada any (un per cada semestre). Si vols subscriure't a la revista, omple la butlleta adjunta-la i envia-la a CINEMA-RESCAT a les adreces que trobaràs al començament.

Si vols demanar qualsevol número endarrerit ho pots fer de diferents maneres:

- Trucant al 636 16 69 12 (Anton Giménez i Riba)
 - Enviant un missatge electrònic al e-mail: cinema@net-way.net
 - Omplint la butlleta de subscripció i indicant els números que vols
- En tots els casos has d'indicar les teves dades personals i bancàries i rebràs a casa teva els números demanats
El preu de cada exemplar és de 750 pessetes + despeses d'enviament

Si voleu enviar algun text a qualsevol de les seccions del butlletí, l'heu de fer arribar a una de les dues adreces que figuren al començament. Tots els articles proposats per a ser publicats seran valorats per la Junta directiva de CINEMA-RESCAT i se us en notificarà el resultat. Les opinions expressades en aquest butlletí responen exclusivament al parer dels seus autors. CINEMA-RESCAT no se'n fa responsable.

nom i cognoms			DNI	
domicili			DP	
ciutat		comarca		
país		telèfon		
<p>El/la sotassinant, que correspon a les dades personals que figuren en el requadre superior, manifesta la seva CONFORMITAT per tal de:</p> <p style="text-align: center;">SUBSCRIURE'S A LA REVISTA (2 números a l'any)</p> <p>AUTORITZANT el cobrament de l'esmentada subscripció (segons import i fórmula escollida), d'acord amb les dades bancàries que figuren en el requadre inferior.</p> <p style="text-align: center;">SUBSCRIPCIÓ ANUAL (DOS NÚMEROS) 1.500 PTA</p>				
banc o caixa				
agència núm.		domicili agència		
número compte corrent o llibreta				

(ve de la pàgina 24)

cultural sigui una realitat ben aviat, i, la qual permeti disposar a la comarca d'una infraestructura que ja es troba en altres llocs del Principat. Es convidà a Francesc Olivé, cap dels Serveis d'Arxius de la Generalitat de Catalunya, Xavier Pérez, arxiver de l' Arxiu Històric Comarcal de la Selva, i Josep Maria Benaül, professor d'Història econòmica de la Universitat de Barcelona i exdirector de l'Arxiu Històric de Sabadell. Tots tres, des de la seva perspectiva particular, van manifestar la utilitat d'aquests centres per tal de difondre el patrimoni més proper als ciutadans.

Granollers compta amb un arxiu fotogràfic associat a l'Hemeroteca Municipal Josep Móra. El mes de juny de 1999 el Centre d'Estudis i l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Granollers van organitzar una taula rodona per tal de sensibilitzar a la població sobre aquest arxiu, el seu coneixement i ús.

L'actual Hemeroteca amb el seu arxiu d'imatges fotogràfiques i potser el futur Arxiu Comarcal poden ajudar a investigadors i científics, però també poden posar a l'abast de tothom que hi tingui interès o curiositat el seu material. Per què no estendre-ho a tota mena d'imatges fixes o mòbils i a tots els formats? Per què tancar-se a una única disciplina? Per què no estendre-ho a tota la comarca? Queden moltes més preguntes en l'aire: Com conservar-ho? Com recaptar nous materials? Com fer la difusió?

L'experiència d'altres institucions pot ajudar. És un moment de sensibilitat i reflexió, i potser amb una mica de voluntat i treball es pot aconseguir. Si més no cal intentar-ho!

Curiosament moltes de les imatges que l'AC premià, encomenà o ajudà a crear o a trobar, s'han convertit en matèria de preservació per a la pròpia entitat. Probablement les noves creacions de Cineastes de Granollers, d'aquí a molt poc, calgui també salvar-les. A aquesta tasca de conservació s'hi afegeix a més a més la de la seva divulgació. Les cintes s'han vist en projeccions públiques o per la televisió local. I fins hi tot el Nadal del 1995 l'AC conjuntament amb l'extraordinari de la *Revista del Vallès* dedicat al cinema a la ciutat es va editar el vídeo *Granollers en imatges 1921-1971*.

Davant la urgència de salvaguardar les cintes, l'AC va optar per passar directament les imatges a vídeo per a protegir-les; potser és el moment de preparar una estratègia que permeti millorar-ne la seva conservació i divulgació pública.

Segurament no pertoca a l'Associació Cultural ni al seu Centre d'Estudis fer feines de conservació d'originals, per això hi ha els arxius -tota mena d'arxius si estan en condicions i ben dotats-, però sí vetllar perquè es faci i no es perdi el nostre patrimoni. Sí fomentar la investigació. Cercar més sobre els films dels què es tenen referència i omplir llacunes. Intentar trobar-los a través de la Filmoteca, d'altres arxius i perquè no, gràcies als contactes, col·laboracions i intercanvis com els que permeten associacions com Cinema-Rescat.

Quan la cultura audiovisual és un fet tant quotidià i de tanta expansió, estudiar el seu inici i desenvolupament i a més a més afavorir-ne la creació per part de membres de l'AC, ha estat i és una experiència apassionant; queda encara molta feina a fer i a revisar. Tenim una porta permanentment oberta a noves aportacions, i tan de bo que n'hi hagi moltes més. Amb elles aprendrem de la nostra pròpia història.

Les noves formes de comunicació, l'internet, tot el vinculat amb els multimèdia, la permanent revolució del vídeo, les televisions, les grans produccions cinematogràfiques, la fotografia, no ens han de fer oblidar que en els fons, davant de les imatges -en el format que siguihem de saber-hi trobar un moment per a reflexionar sobre el què s'ha vist o llegit i treure profit de l'experiència.

La cultura ha estat -en general- considerada com un bé prescindible; en la majoria de pressupostos sempre hi ha prioritats, àmbits que passen pel davant dels estrictament culturals. Error greu, perquè sense activitats culturals i sense creadors la societat es precipitarà de ben segur cap a un abisme del què difícilment en podrà sortir. L'Associació Cultural vol ajudar, des de la modèstia dels seus propòsits i pressupostos, que això no succeixi i per a fer-ho utilitza les eines més senzilles, les que més a l'abast es troben: les persones. L'esforç de tots aquells que volen ser mínimament útils a la seva ciutat. I aquest és el sentit, l'únic possible que entitats com la nostra ha de tenir: el de preservar, fomentar la creació i la difusió de la cultura. El potencial és dins nostre, i afortunadament només de nosaltres depèn que es pugui aprofitar. ■

1 PORTER MOIX, Miquel: *Història del cinema a Catalunya 1895-1990*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Barcelona, 1992, p. 212.

EL FONS D'IMATGES DEL MARESME

M. ENCARNACIÓ SOLER I ALOMÀ
Excoordinadora de la campanya *El
Maresme, cent anys d'imatges*

**Una de les qüestions
fonamentals que tenen
plantejades els arxius és la
següent: els arxius locals o
comarcals han de ser arxius
de pel·lícules o arxius
d'imatges?**

Al Taller d'Intercanvi d'Arxius d'Imatges, celebrat en el marc de Cinema Rescat Trobada-Debat 2000, hom va poder explicar l'origen i les característiques de l'arxiu amb el que col·laborava. En el cas del Maresme, es tractava d'explicar una il·lusió, és a dir, de quelcom que encara no existeix, bo i essent els orígens de la campanya de recuperació de patrimoni cinematogràfic a aquesta comarca una de les que té més anys de relació a experiències portades a terme en altres arxius i entitats.

Els antecedents d'aquesta, cal cercar-los en la campanya de recuperació de films que personalment vaig dur a terme des de principi del 1992, que donà com a fruit la recuperació a la comarca de més de cent films antics. Els

resultats dels primers mesos de recerca, amb la recuperació d'importants films, sobretot de caire documental de la història de Catalunya, van fer que dissenyés el que hauria de ser una campanya, sistematitzada i amb recursos, per a tota la comarca, la qual va ser presentada el juliol del 1992 al Consell Comarcal del Maresme, de trets idèntics a la que hauria de ser a nivell general, motiu pel qual la convertia de fet en una prova d'assaig de petita a gran escala.

Aturada diverses vegades per diversos motius, uns de caire econòmic per part del Consell Comarcal del Maresme i altres per part la direcció de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya, que ja preveia fer-ne una de pròpia quan fos possible encapçalar-la, motiu pel qual no creia convenient donar suport a campanyes aïllades que no fossin la pròpia institucional, s'inicià un mes després que aquella fos presentada públicament, "de facto", el juliol del 1997 i durà fins a l'agost del 1998. De fet, la campanya al Maresme funcionava amb recursos propis, però de manera coordinada amb la Filmoteca, que és on anaven a parar els films recuperats a la comarca, amb el compromís de fornir amb còpies videogràfiques per a la consulta el Fons d'Imatges del Maresme, quan aquesta fos una realitat. Els resultats foren la recuperació de prop de mil cinc-cents rotlles de pel·lícula, de divers contingut, alguns de gran interès per a la pròpia comarca, altres d'interès per a arxius d'altres indrets o bé per a la història de la cinematografia –es recuperaren films perduts en la filmografia general-. Però la cosa acabà

**La presidenta de
CINEMA-RESCAT,
Encarnació Soler,
que en el taller de
la Trobada/Debat
2000 va explicar la
seva àmplia
experiència en la
recuperació de
films al Maresme**

Fotograma del film *Boliche* recuperat per Encarnació Soler

bruscament a causa dels canvis de Govern, en perdre el partit de Convergència i Unió la presidència i el seu predomini al govern del Consell Comarcal del Maresme. Aleshores, la feina quedà interrompuda, no podent-se acabar la catalogació de tot l'immens nombre de rotlles recuperats, ni el subministrament d'una còpia VHS per als dipositants que havien participat en la campanya, ni tampoc portar a terme l'objectiu per al qual havia nascut la campanya: posar al servei dels maresmencs tot tipus de films sobre el Maresme o fets per gent del Maresme (actors, directors), convertint-lo en un lloc de consulta especialitzada d'imatges fílmiques de la pròpia història.

L'acord establert amb la Filmoteca garantia una bona conservació dels films i un servei de consulta més enllà del reduït abast de l'Arxiu Comarcal. D'aquesta manera, el Maresme es feia solidari amb la resta de comarques i arxius locals, amb tots i cadascun dels historiadors i investigadors d'arreu, possibilitant que el recuperat allí fos de consulta extensa i no només estrictament local, amb la facilitat que permet l'estudi dels films en un sol punt i no haver de voltar per tots els arxius de Catalunya per a efectuar una investigació fílmica, en contra de l'esmicolament de la informació que això comporta.

En aquest sentit, el Maresme no tenia en absolut una idea museística de la recuperació patrimonial de films, atenent, sobretot, a les característiques determinades d'aquests materials, ben diferents d'altres tipus de bé patrimonial, ja sigui una escultura, una pintura, un edifici, l'original és el bé en si mateix. Qualsevol còpia que se'n faci per a l'ús públic, serà justificable només per a la salvaguarda de l'original. En cinema, per les

característiques inherents al propi material, la pel·lícula – acetat o no – té valor justament per les imatges que conté aquesta, donant-se el cas que molt sovint aquelles s'han de traslladar ràpidament en un altre suport per tal que el què té valor no es perdi. Així, la conservació del rotlle de film té un valor certament relatiu per a l'estudi i la investigació. És de lamentar la pèrdua d'un film de nitrat en el moment en què aquest no hagi arribat a temps de ser salvat i copiat en un altre material.

Una de les qüestions fonamentals que tenen plantejades els arxius és la següent: **els arxius locals o comarcals han de ser arxius de pel·lícules o arxius d'imatges?** Al meu entendre, en la resolució d'aquesta qüestió rau certament que s'entengui, donada la mancança de recursos econòmics que hom pateix en la conservació de béns culturals, i per al cinema en particular, la necessitat d'abocar el mínim d'aquests a la feina i les instal·lacions que ja paguem els ciutadans de Catalunya –amb les instal·lacions i serveis de la Filmoteca-, i el màxim que es disposi, al servei de la recerca i recuperació de materials locals i al foment de la seva consulta.

Sovint s'ha argumentat, pel que fa al manteniment físic dels films als arxius locals, el fet del recel de les persones propietàries a deixar que aquest se'n vagin fora de la comarca. Fa molts anys que em dedico a recuperar films per la comarca on visc i a tot Catalunya, i mai no se m'ha presentat aquest problema. Senzillament: es tracta de parlar i explicar a les persones què vol dir tenir un arxiu històric comú, per a ús dels catalans (i de tots aquells que vulguin estudiar la nostra història, siguin o no del nostre país) i el què vol dir tenir, alhora, un arxiu històric local; en cap cas, aquest darrer resulta menyspreat per l'ús més ampli i general.

Un tema clau pel que fa a la permanència dels films als arxius locals és la de qüestionar-se, seriosament, tot preveient l'augment del nombre de materials a preservar, quina ha de ser la funció d'un arxiu local. Cal que destini una

Els resultats d'aquesta campanya foren la recuperació de prop de mil cinc-cents rotlles de pel·lícula d'interès per a la comarca o bé per a la història de la cinematografia

En el cas del Maresme es tracta d'explicar una il·lusió, quelcom que encara no existeix, bo i essent una de les campanyes de recuperació de patrimoni cinematogràfic que té més anys d'experiència respecte d'altres

molt bona part dels seus recursos, que provenen –no ho oblidem– també dels contribuents, a crear una infraestructura per a conservar aquests tipus de documents, quan ja hi ha una infraestructura comuna, finançada amb diners públics i que té com a missió conservar els films de Catalunya? Creiem algun cop que som una nació, que tenim un patrimoni comú?

Podem garantir al dipositant d'un llegat cinematogràfic que a les nostres instal·lacions; que sovint no passen de tenir unes prestatgeries i unes condicions migrades de recursos, que li conservarem bé els seus films? No estarem contraent una responsabilitat que sabem de bell antuvi que no podrem complir? Si creiem la paraula dels experts – i aquests, en el camp de la conservació, es diuen Federació Internacional d'Arxius de Films -, amb la seva rigurosa normativa dictada pel que fa a les mesures de conservació que ha de tenir un arxiu de films per a què sigui considerat i reconegut com a tal, hom s'adonarà que molt sovint pretendre guardar els rotlles de films en arxius sense aquelles premisses és gairebé una temeritat.

Una darrera qüestió plantejada a causa d'una manca d'estructura comuna, per a la qual realment manquen encara molts anys per a fer-la efectiva – si es fa -, és la que es posa damunt la taula amb el traspàs d'informació. Què passa quan el que recupero a la meva comarca interessa a Girona o Lleida i està

dipositat en el meu arxiu, de caire local? Què passa quan un film recuperat, per valuos que sigui, per exemple, per a la filmografia en general i no local, no es disposa de recursos per a restaurar-lo, ja que en mancar d'imatges locals no passa a ser prioritat d'aquella institució que l'ha recuperat? Què passa quan un film pot ser d'interès pel contingut de les imatges per a més d'un arxiu, i està en un de local, desconeixent-lo l'altre?

Fent-me ressò de les paraules pronunciades per la responsable de l'Arxiu Nacional d'Andorra, el patrimoni cinematogràfic s'ha de poder recuperar, conservar i difondre. Quin sentit té recuperar sense poder conservar amb garanties, sense poder difondre a la resta de la comunitat el trobat? No seria més senzill que tots els arxius dispositessin els rotlles de pel·lícules en un lloc comú i que hom pogués disposar, per al propi arxiu –amb els pactes que calgui establir– de les imatges pròpies, fossin o no fossin recuperades per qui sigui, que solidàriament les haurien portat allí?

Sóc conscient que la paraula "centralitzar" ens fa por. Associem ràpidament aquesta paraula amb actituds de tot tipus, lligades al nostre passat i, malauradament encara, al present. Però penso que cal saber superar aquesta temença i saber emprar un recurs comú quan aquest sigui beneficiós per a tothom, descentralitzant i fent arribar fins al punt més proper als ciutadans la consulta d'imatges. ■

Sistemas de proyección Video-Datos-Gráficos

Sistemas de Video profesional

Digitalización de imágenes (video-foto)

Procesadores digitales de imagen

Servidores de video a medida

Aplicaciones a medida para transmisión de imágenes (LAN'S. WAN'S, etc.)

SIMAVE S.A.
Catalunya

c/ Santander, 93 - 95, 1er.

08030 Barcelona

Tel. 93.314.09.04 Fax. 93.278.80.01

RECUPERAR DES DE LA UNIVERSITAT: LA UNITAT D'INVESTIGACIÓ DEL CINEMA DE LA URV

PEDRO NOGALES CÁRDENAS

Unitat d'Investigació del Cinema de la
Universitat Rovira i Virgili

**El nostre criteri bàsic és que
els films es conservin
tècnicament en les millors
condicions possibles per a
que durin el major temps
possible**

Introducció

La Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili és una iniciativa que va néixer ara fa uns 6 anys -pràcticament al mateix temps que naixia Cinema-Rescat, amb unes premisses i objectius molt importants, que encara no hem aconseguit realitzar totalment. Ara fa 6 anys es fan realitat els desitjos del professor de l'assignatura d'Història de la Cinematografia, José Carlos Suárez: la creació d'aquesta Unitat amb el projecte de donar a conèixer la Història del Cinema a les comarques del sud de Catalunya. Un projecte amb tres vies clares d'investigació:

- 1) *La recuperació del patrimoni cinematogràfic de Tarragona.*- S'intenta portar a terme una catalogació de tots els films que tenen una relació amb les Comarques Meridionals de Catalunya i amb aquestes imatges es vol crear un arxiu audiovisual. Actualment tenim uns 1600 títols catalogats i hem arribat a la xifra de 1000 films recuperats.
- 2) *La recuperació del patrimoni oral relacionat amb el món del cinema.*- També s'està creant un arxiu sonor sobre el cinema a Tarragona. Aquest arxiu conté els testimonis orals dels cineastes amateurs o dels seus familiars, d'aficionats al cinema, d'extres de films, de treballadors, d'empresaris, de membres d'associacions culturals, d'espectadors, etc.

- 3) *El coneixement de la història del cinema a la província de Tarragona.*- S'intenta, a través de diferents treballs d'investigació realitzats per alumnes de la URV, conèixer millor la història del cinema als pobles i ciutats de Tarragona, dels seus locals, de les seves associacions culturals i la documentació existent.

Tres vies que s'uneixen en un plantejament bàsic: l'ús del cinema com a document per a fer història sociopolítica i per a estudiar aspectes històrico-etnogràfics i històrico-geogràfics. Un treball difícil de portar a terme per les greus mancances econòmiques i de falta de personal, tot i que hem comptat amb l'ajuda d'institucions com la VídeoFonoteca del Centre de Lectura de Reus.

Una feina com aquesta ens ha portat a plantejar-nos un seguit de qüestions pràctiques que s'haurien de resoldre, com ara:

- * Com es poden millorar els mecanismes de comunicació entre les diferents iniciatives recuperadores per a conèixer el material que altres grups poden necessitar en el seu treball?
- * Quins són els mètodes adequats per a realitzar una bona campanya de recuperació?
- * Què recuperar, quan i com?
- * Què és més important en una recuperació: el continent o el contingut?

Fotografia d'un fotograma d'un film que recull imatges de les festes de Sant Pere a Reus l'any 1950. Film recuperat per la Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona

* Per què recuperar?

* Quin paper exerceixen les iniciatives locals en la recuperació del patrimoni cinematogràfic català?

Què recuperar, quan i com?

En el nostre cas no ha existit mai una limitació ni de

materials ni cronològica, sinó una prioritització cap als films que contenen imatges de la província de Tarragona o que han estat fets per persones de Tarragona en qualsevol època, tot i que a priori és molt difícil saber què és important i què no, ja que moltes vegades es troben films molt valuosos amb títols de caire comercial. Tampoc és fàcil posar limitacions al tipus de cinema, ja que dues de les joies del nostre arxiu corresponen a filmacions considerades familiars, com la visita del comte Ciano a Tarragona o la de Franco a Reus.

Quan als límits geogràfics s'ha de plantejar segons les possibilitats de cada iniciativa i únicament refusem les imatges rodades per persones de fóra de la província que no contenen cap imatge d'aquesta.

Que és més important en una recuperació, el continent o el contingut?

El nostre criteri bàsic és que els films es conservin tècnicament en les millors condicions possibles per a que durin el major temps possible, però són del tot inassumibles econòmicament les despeses de creació de neveres frigorífiques pel *safety* i especials per als nitrats, a més de no poder disposar de moviols pel al seu correcte visionat. És per aquest motiu que hem optat per derivar els nostres fons cap a institucions que reuneixen aquestes característiques abans esmentades, concretament l'Arxiu d'Audiovisuals de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya i tenir al nostre abast imatges per a ser consultades pels estudiosos de Tarragona en suport vídeo.

Ara bé, quan ens plantejem què és més important, si el continent o el contingut, sembla evident que tots considerariem que és vital salvar el contingut, però si poden ser salvats els dos, millor que millor. Això ens ha permès tenir imatges de la província que estan dipositades a l'Arxiu de la Generalitat Valenciana i no prioritzar la necessitat de tenir el

material fílmic a la mateixa ciutat on realitzem la recuperació. Així doncs, encara que el suport videogràfic és més inestable i menys durador que el fílmic, ens permet conservar unes imatges que sempre poden tornar-se a copiar o passar a altres suports més fiables.

Quins són els mètodes adequats per a realitzar una bona campanya de recuperació?

1. La campanya

Existeixen tres maneres de desenvolupar una campanya:

- Una massiva i constant a tots els mitjans de comunicació i esperar posteriorment els resultats de la mateixa, un sistema que permet arribar a moltes persones però pots deixar molts per a redescobrir.
- Una investigació documental i un treball de localització dels posseïdors dels films per a explicar-los la necessitat de conservar aquestes obres. Una via interessant que no et permet descobrir col·leccions personals, petites joies guardades, o les possibilitats que t'ofereix el cinema familiar.
- Un sistema mixte, on aparegui una bona campanya de publicitat i una bona investigació documental i personal.

Per a nosaltres tots els sistemes són bons sobretot si no tens gaires mitjans tècnics i econòmics a l'abast és per això que La Unitat d'Investigació del Cinema ha utilitzat qualsevol mitjà que li permeti aconseguir aquest fi, mètodes com:

- * Comentaris en xerrades, cursos i conferències.
- * Redacció d'articles a la premsa i revistes locals.
- * Presència en programes de televisió local.
- * Col·laboració amb ajuntaments.
- * Col·laboració amb la Filmoteca, dins de les comarques de Tarragona, en la seva campanya de recuperació.
- * Presència en la Setmana de la Ciència que organitza la Universitat Rovira i Virgili.
- * Investigació documental de les organitzacions de cinema amateur de la província i la localització dels cineastes no professionals.

2. Quelcom més que la recuperació de films

Però si l'objectiu essencial d'una campanya de recuperació són els materials cinematogràfics, no podem obviar tot allò relacionat amb els mateixos: l'escrit i la memòria oral de qui ho va fer o ho conserva, aquests aspectes són vitals en un procés de recuperació.

Tota campanya de recuperació de materials cinematogràfics hauria de contemplar sempre la necessitat que la recuperació vagui acompanyada d'una entrevista a la persona que el conserva, per poder explicar la història d'aquest material o el seu contingut.

3. Voluntarisme versus professionalisme

Un aspecte vital és saber amb qui comptem per a portar a terme el treball. Arran d'això nosaltres ens plantejem on són els límits entre el voluntarisme i el professionalisme? Si la feina voluntària es realitza amb la professionalitat i responsabilitat exigible a qualsevol persona i amb els mètodes de treball adequats i correctes, el límit està en una remuneració o no per la tasca realitzada. Això pot ser considerat una diferència important, però fins que no es reconegui la tasca del recuperador i aquesta no es consideri imprescindible. La societat catalana no es pot quedar veient que el patrimoni cinematogràfic es perdi...

D'altra banda, la remuneració no sempre assegura un treball eficaç, de la mateixa manera com succeeix amb el voluntarisme. Sembla doncs que la postura ideal seria la de la professionalització en col·laboració amb el voluntarisme ciutadà. Sense anar més lluny, tot allò que hem portat a terme des de la Universitat Rovira i Virgili no hagués estat possible sense la col·laboració de moltes persones de manera voluntària.

Per què recuperar?

Nosaltres sempre hem pensat que la recuperació d'un film o del seu contingut té un clar objectiu. Tota feina de recuperació ha de tenir un ús social, que els estudiosos e interessats en les diverses formes cinematogràfiques puguin contemplar, estudiar i analitzar habitualment els films, o quines televisions o productores puguin utilitzar les imatges per a il·lustrar moments del passat o realitzar noves creacions cinematogràfiques.

Quin paper exerceixen les iniciatives locals en la recuperació del patrimoni cinematogràfic català?

Objectius

Els objectius haurien de ser de clara col·laboració entre totes les entitats vinculades a la recuperació del patrimoni cinematogràfic català, ja que és molt necessari que les entitats col·laborin en aquest projecte, que sumin conjuntament els seus esforços i recursos econòmics.

Quin seria el mecanisme ideal d'intercomunicació?

Un lloc on existís un registre informatitzat únic i centralitzat de les persones que realitzen tasques de recuperació, dels fons que contenen i dels fons que busquen, dels què consideren més importants i de les diferents investigacions que a nivell local es realitzen sobre la història del cinema.

Un lloc, en un futur més aviat llunyà, on es resolguin els greus problemes econòmics i d'infraestructura que en l'actualitat té Cinema·Rescat. De moment tan sols queden mecanismes alternatius, com les revistes especialitzades dedicades al patrimoni cinematogràfic, com *Cinema·Rescat*, o trobades com les que fem habitualment.

La única solució que pot existir per a un seguit de problemes existents en aquest país seria, segons el meu parer, la creació d'un gran centre de la imatge privat i independent, amb patrocini privat, que tingui uns recursos econòmics suficients per a qualsevol activitat, amb uns criteris de treball i regles fixades per les persones e institucions que el formin, i uns mecanismes d'actuació que impliquin una participació democràtica de les institucions, però i que no suposi una centralització rígida de fons ni d'iniciatives, tant a nivell geogràfic com de treball. En el seu defecte, cal seguir treballant com fins ara i recolzant iniciatives com la de l'entitat Cinema·Rescat. ■

**Un registre informatitzat
únic i centralitzat de les per-
sones que realitzen tasques de
recuperació seria el
mecanisme ideal
d'intercomunicació**

NOTA: Aquest article ha estat possible gràcies a la Beca de Promoció del Coneixement (referència PB97-0421) concedida pel Ministeri d'Educació i Ciència al projecte d'investigació dirigit per José Carlos Suárez titulat *Investigació per a la utilització del cinema com a font d'investigació primària en Ciències Humanes*.

Laboratorio Cinematográfico

Tu película no se merece menos

Your film deserves nothing less

Cinematographic Laboratory

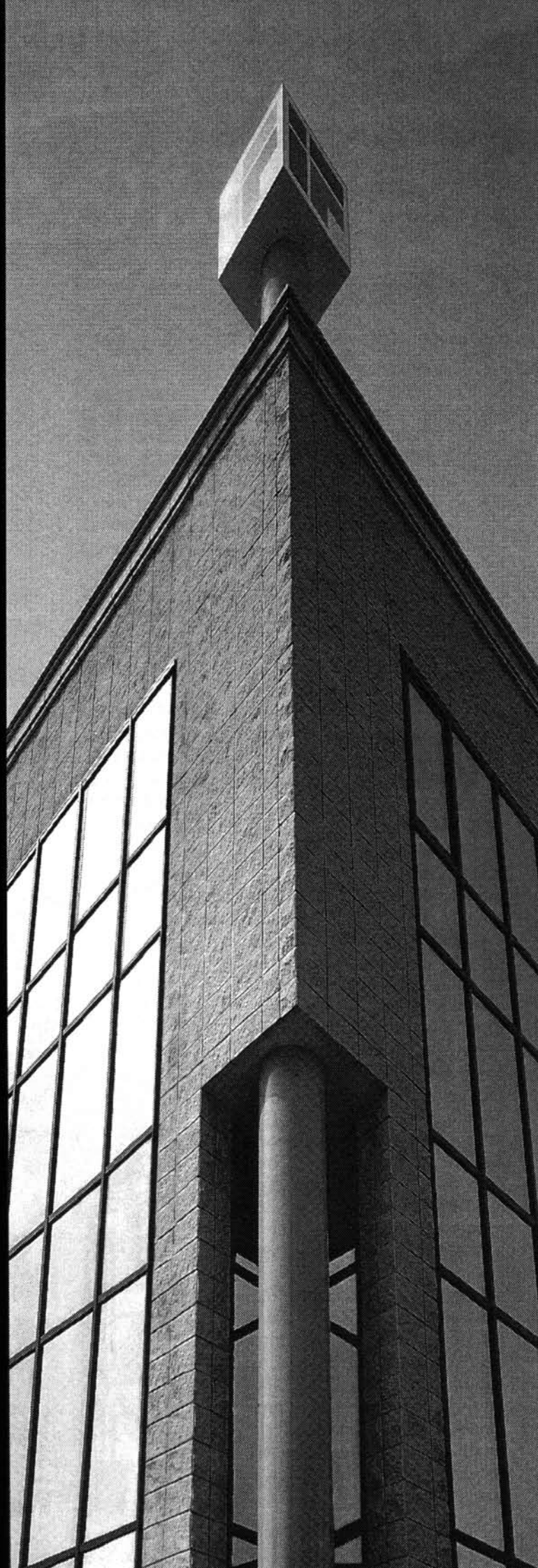
- Revelado de 35mm, 16 y Super 16 en color y blanco y negro.
- Registro de sonido Dolby Digital SRD, Sony-SDDS y DTS.
- Telecine, edición on/off line, tiraje de copias y sala de proyección.

- 35, 16 and Super 16mm. developing in colour and black and white.
- Dolby Digital SRD, Sony SDDS and DTS recording.
- Telecine, on/off line editing, copies and projection room.

 **IMAGE
FILM**
GRUPO EN EFECTO

C/ CARME, 1-3 POL. IND. GRAN VÍA SUR 08908
HOSPITALET - BARCELONA - SPAIN

TEL.: +34 (9) 3 261 85 05 - FAX: +34 (9) 3 335 90 14

MANIFEST DE CINEMA·RESCAT/ TROBADA/DEBAT 2000

Reunits en la TROBADA/DEBAT *Una mirada al futur*, organitzada per l'associació CINEMA·RESCAT, catedràtics, historiadors, professors universitaris i docents vinculats a l'ensenyament del món del cinema i de l'àudiovisual, i representants d'administracions locals i institucions d'àmbit públic o privat, volen aportar les següents consideracions i exposar les demandes que segueixen:

Som testimonis de què la societat va prenent progressivament consciència del valor del cinema i adoptant mesures per tal de conservar i protegir el patrimoni cinematogràfic.

Els esforços que ha empès la Generalitat, amb diferents mitjans, per tal de recuperar restes de material fílmic que poden trobar-se dispersos entre la ciutadania o en els laboratoris, creiem que han donat bons resultats. Els treballs de catalogació, conservació i restauració avancen a bon ritme i ha quedat palès les bones relacions que hi ha entre les filmoteques i les universitats catalanes, al mateix temps que confirma que la Filmoteca de Catalunya està directament interessada- més encara, implicada- en el tema que ens ha ocupat aquests dies.

Dit això, volem fer constar:

Que hi ha en tots nosaltres una consciència clara de les vicissituds que implica la recuperació del patrimoni cinematogràfic i dels molts factors que condueixen al seu deteriorament o, senzillament, a la seva desaparició, ja sigui per l'oblit dels mateixos artífexs d'aquesta història (directors, productors, laboratoris...); per actituds sociopolítiques sorgides sens dubte del menyspreu del cinema com a fet artístic i cultural; per la condició de les pel·lícules de ser productes destinats al consum en una indústria de l'espectacle; pel seu caràcter d'obra col·lectiva i els problemes derivats de la seva complexa autoria; per les mateixes condicions fisicoquímiques del material que serveix de suport, i per mil altres circumstàncies, la situació que ens trobem davant com a "recuperadors" del patrimoni cinematogràfic del nostre poble és francament deplorable: hi ha molt per recuperar i en mal estat de conservació, hi ha encara molt per catalogar i no poc per restaurar.

Per tant, des del nostre punt de vista demanem:

- * Que a les universitats catalanes es formin joves universitaris com a historiadors en el respecte i la valoració científica dels productes de la nostra història del cinema.
- * Que es dotin els recursos suficients per tal de preparar personal especialitzat que pugui participar directament en totes les tasques de treball de conservació i restauració en filmoteques i laboratoris cinematogràfics.
- * Que els responsables polítics demostrin amb obres- és a dir, amb pressupostos ben dotats i amb tot tipus d'estímul públic -la seva voluntat política de recuperar i conservar una parcel·la del patrimoni que té un enorme interès artístic i històric.

Un primer pas polític fonamental seria que:

Es declarés que el patrimoni cinematogràfic, en tots els seus aspectes (maquinària, films, documents en paper, ...), àdhuc allò que fins ara ha depès de la EAOEF, no tant pel que fa a la seva administració com per raó de la vàlua dels béns administrats, siguin considerats a tots els efectes com a patrimoni, segons la llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, on diu:

"Als efectes d'aquesta llei, s'entén per document tota expressió en llenguatge oral, escrit, d'imatges o de sons, natural o codificat, recollida en qualsevol mena de suport material i qualsevol expressió gràfica que constitueixi un testimoni de les funcions i les activitats socials de l'home i dels grups humans..."

Considerant document:

"c/ Els documents de més de cent anys d'antiguitat produïts o rebuts per qualsevol persona física i els documents de menys antiguitat que haguin estat produïts en suports de caducitat inferior als cent anys, com és el cas dels àudiovisuals en suport fotoquímic o magnètic, ..."

A més, considerem del tot necessari

- * La creació d'un centre de cens i informació dels documents de béns cinematogràfics.
- * La catalogació d'aquests cens i documentació.

- * La custòdia dels mateixos i la seva preservació en les condicions adequades.
- * La creació d'una base de dades informàtica unificada sobre el patrimoni cinematogràfic dels Països Catalans.
- * La creació i difusió d'un vademècum de conservació.
- * La creació d'un registre de negatius.
- * Dotar els recursos suficients per a fer possible una major coordinació dels centres i entitats dedicades a l'estudi, preservació, recuperació i conservació de l'esmentat patrimoni cinematogràfic.

Signen el present Manifest:

Miquel Porter i Moix

Catedràtic d'Història del Cinema de la Universitat de Barcelona i rector de la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent. Soci d'honor de CINEMA·RESCAT.

Palmira González

Doctora en Història del Cinema i professora de la Universitat de Barcelona. Membre de CINEMA·RESCAT.

Romà Gubern

Historiador del cinema i catedràtic de Comunicació Audiovisual de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Antònia Casado

Coordinadora del CECC (Centre d'Estudis Cinematogràfics de Catalunya), de Barcelona.

Josep Maixechs

Director de l'ESCAC (Escola Superior de Cinema i Audiovisual de Catalunya).

Armand Balsebre

Catedràtic de Comunicació Audiovisual de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Aurora Corominas

Professora de Realització dels Estudis de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra, de Barcelona.

Fernando de Felipe

Catedràtic de la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull, de Barcelona.

Josep M. Caparrós

Doctor i professor de la Universitat de Barcelona i membre de Film-Història. Membre de CINEMA·RESCAT.

Joan M. Minguet

Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Àngel Quintana

Professor de la Universitat de Girona.

Sandro Machetti

Professor de la Universitat de Lleida. Membre de CINEMA·RESCAT.

José Carlos Suárez

Vicedegà de la Facultat de Lletres i professor d'Història del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Director de la Unitat d'Investigació del Cinema de la URV. Membre de CINEMA·RESCAT.

Mariona Bruzzo

Arxiu de la Filmoteca de la Generalitat de Catalunya. Membre de CINEMA·RESCAT.

Margarida Alberti

Arxiu del So i la Imatge de Mallorca.

Cinta Pujals

Arxiu Històric Nacional d'Andorra. Membre de CINEMA·RESCAT.

Joan Boadas

Arxiu Municipal de Girona.

Elena González

Arxiu Municipal de Lleida.

Manuel Fernández

Recuperador del cinema vallenc. Soci d'honor de CINEMA·RESCAT.

Margarida Gómez

Arxiu Municipal del Prat de Llobregat.

Jordina Medalla

Associació Cultural de Granollers. Membre de CINEMA·RESCAT.

Jordi Tomàs

Cinemateca del Cinema Amateur Terrassenc. Membre de CINEMA·RESCAT.

M. Encarnació Soler

Responsable de la campanya *El Maresme, cent anys d'imatges* del Consell Comarcal del Maresme. Sòcia fundadora de CINEMA·RESCAT.

Pedro Nogales

Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona. Soci fundador de CINEMA·RESCAT.

Francesc Xavier Robert

Videofonoteca del Centre de Lectura de Reus. Soci de CINEMA·RESCAT.

La JUNTA DIRECTIVA de l'Associació CINEMA·RESCAT, formada per: M. Encarnació Soler (presidenta), Jordi Feliu i Nicolau (vicepresident), Pedro Nogales (tresorer), Maribel Martínez (secretària), Emma Fernández (secretària), M. Pilar Mendoza (delegada territorial a Tarragona), Lluís Valentí (delegat a Girona), Sònia Abella (delegada a Lleida), Anton Giménez (delegat a Barcelona) i Ana Fernández (vocal responsable de l'arxiu històric)

Barcelona, a 13 de maig de 2000

PROJECCIONS DE PATRIMONI CINEMATogràFIC (PATRIMONI DE LA HUMANITAT) A COMARQUES

Lleida, Mollerussa, Girona
i Tarragona han organitzat
cicles de projeccions i
xerrades entorn del
patrimoni cinematogràfic
català

PEDRO NOGALES CÁRDENAS

Cap de redacció de la revista
Cinema-Rescat

Durant els últims mesos d'aquest últim any del mil·lenni –durant els mesos de novembre i desembre de l'any 2000- les comarques o les altres grans ciutats de Catalunya que hi ha fora de la conurbació de Barcelona, s'han convertit en els llocs obligats de peregrinació dels amants o entusiastes de la recuperació del patrimoni cinematogràfic català. Lleida, Mollerussa, Girona i Tarragona han organitzat cicles de projeccions i xerrades entorn del patrimoni cinematogràfic català. Això ens serveix per mostrar davant les administracions nacionals –llegiu Generalitat de Catalunya- que la cultura catalana existeix més enllà de Barcelona i de les seves grans infraestructures culturals (Teatre Nacional, Arxiu Històric de Catalunya, Museu Nacional de Catalunya), que altres administracions –administracions locals- i altres entitats civils o públiques també treballen pel nostre patrimoni històric comú i que és molt curiós que durant l'any 2000 –fora de les activitats que CINEMA-RESCAT ha organitzat a la ciutat comtal- sigui aquests actes fets fora de Barcelona la més important mostra de la tasca que a Catalunya s'està fent sobre la recuperació de la memòria visual a Catalunya. La veritat és que aquesta conjunció d'activitats al voltant del patrimoni cinematogràfic català a Lleida, Mollerussa, Tarragona i Girona; només ve a reivindicar davant tots els mitjans de comunicació i la societat catalana en general que també hi ha

cultura, també hi ha investigació i també hi ha preocupació pel nostre patrimoni cinematogràfic fora de la gran capital, fora de Barcelona.

Els responsables d'aquest dos mesos fantàstics per visionar el patrimoni català han estat tres ajuntaments diferents (l'Ajuntament de Girona, el de Mollerussa i el de Lleida), dues Universitats (la de Lleida i la Rovira i Virgili de Tarragona) i tres entitats socials importants (la Societat Catalana de Comunicació, l'Ateneu Popular de Ponent i CINEMA-RESCAT), que en alguns casos han comptat amb col·laboracions importants com La Caixa a Lleida i Girona o de la Diputació de Tarragona. Això ens mostra la necessitat de la col·laboració entre tots, administracions públiques i privades, entitats econòmiques i socials i gent de tota Catalunya en contacte permanent per poder portar a bon port la tasca de recuperació del nostre patrimoni cinematogràfic que també és, hi serà sempre, patrimoni de la humanitat.

Per aquest motiu hem pensat que des de la nostra revista havíem de donar a aquestes activitats una major importància que la que podrien tenir simplement a la secció d'altres informacions i hem cregut que seria bo dedicar les nostres seccions de nous tresors i el catàleg a les mateixes.

Pel·lícules recuperades pel Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de Girona

que es feien després de les conferències van agrupar diferents films d'aquest cineasta amateur (Joaquim Bernat) amb els següents títols: *Fires, festes i esdeveniments diversos a la Lleida dels 50*, *L'horta lleidetana-Canal d'Aragó i Catalunya*, *De viatge* i *Miscel·lània lleidetana*.

A Mollerussa, el 3 de desembre l'Ajuntament de la ciutat va organitzar una projecció del cineasta amateur de la ciutat Ramon Monfà, on es va projectar el documental *Fira de Sant Josep de l'any 1962* i l'estrena del film d'argument de 23 minuts, *Un paradís perdut*.

Finalment, a Tarragona, el 14 i 15 de desembre dins dels actes de les III Jornades sobre Recerques Cinematogràfiques organitzades conjuntament entre la Societat Catalana de Comunicació, l'Institut d'Estudis Catalans i la Unitat d'Investigació del Cinema de la Universitat Rovira i Virgili, es va fer una videoprojecció sobre l'*Altre cinema de la Segona República: El cinema amateur*, en la qual es va gaudir de les obres més significatives dels clàssics d'aquest període: Delmiro de Caralt amb *La dansa més bella*, Joan Salvans amb *Diaris*, Domènec Giménez amb *El home important* i Amadeu Real i Josep M. Ponseti amb *Bruixot*. A més es va incloure durant aquesta projecció el primer film amateur d'argument rodat a les comarques tarragonines: *Assaig* de Joan Torrents i Josep Busquets de 1936. Però, a més a més, durant les sessions de les jornades Gonzalo Sáez de Buruaga va passar durant la seva xerrada un reportatge de les Misiones Pedagógicas titulat *Estampas 1932: los pueblos, los humildes, los caminos* i el documental *La barraca*, de Val del Omar.

Totes aquestes sessions van traslladar als espectadors a altres temps d'un segle que està tocant a la seva fi. ■

A nous tresors donarem a continuació les referències de les activitats realitzades a Lleida, Mollerussa i Tarragona i reproduïm el text de la projecció que es va fer a Girona durant les 6es Jornades Antoni Varés i que explica la trajectòria que el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de Girona ha tingut en aquestes jornades i projeccions de material recuperat per a ells.

Al catàleg només reproduïm el programa de la projecció feta a Girona, ja que ens mostra la tasca feta durant l'últim any i és de la qual més informació hem pogut reunir. ■

MOSTRAR EL PATRIMONI CINEMATOGRAFIC A LES TERRES DE LLEIDA I TARRAGONA

A Lleida els dies 9, 16, 23 i 30 de novembre es va realitzar un cicle de projeccions i conferències al voltant de la recuperació del patrimoni fílmic a Lleida titulat Patrimoni trobat: El fons fílmic "Joaquim Bernat". Organitzat per l'Ajuntament de Lleida i l'Ateneu Popular de Ponent, la intenció era mostrar la tasca de recuperació que es feia a Lleida, la recuperació d'un important fons cinematogràfic amateur i que l'exemple d'aquesta recuperació s'estengués per la ciutat. Les conferències van estar a càrrec de Sandro Machetti Sánchez (Universitat de Lleida), Elena González Coso (Arxiu Municipal de Lleida), Joan Boadas i Raset (Arxiu d'Història de la Ciutat de Girona), Oriol Bosch Bausà (Universitat de Lleida) i Joan Sagués i Sanjosé (Universitat de Lleida). Aquests conferencians van tractar els temes de la recuperació del patrimoni fílmic a Lleida, el tractament del patrimoni fílmic per part de l'Ajuntament de Girona, el cinema amateur a Lleida i el contingut dels films de Joaquim Bernat. Les projeccions

Aquestes projeccions ens mostren la necessitat de la col·laboració entre tots, administracions públiques i privades, entitats econòmiques i socials i gent de tota Catalunya per poder portar a bon port la nostra tasca de recuperació del nostre patrimoni cinematogràfic

6ES JORNADES ANTONI VARÉS. IMATGE I RECERCA. PROJECCIÓ DE FILMS I REPORTATGES 1920-1964

Enguany, i sempre coincidint amb la celebració de les Jornades Imatge i Recerca, les "Jornades Varés", es va celebrar la cinquena projecció de films que han estat donats i/o recuperats pel Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI).

Vàrem iniciar aquestes projeccions, obertes al conjunt de la ciutadania, l'any 1992 mostrant l'obra fílmica d'Antoni Varés, precursor del cinema amateur a Girona. Entre els films seleccionats per l'ocasió s'hi trobaven tant reportatges com obres de ficció. Entre les primeres destacaven la *Inauguració del Pont Major* (1940), on també es mostren els actes de celebració del primer aniversari de la victòria de l'exèrcit franquista, i la *Llegada y estancia de la Virgen Blanca* (1950), mostra de fervor religiós de la ciutat davant l'arribada de la Verge de Fàtima. Entre els films de ficció calia fer una especial menció a *Roc*, que havia obtingut el premi especial en el Concurs Nacional pels seus valors humans, i l'*Home del Sac*, el film més guardonat de la seva filmografia.

En l'edició següent s'optà de nou per a una sessió monogràfica, que en aquesta ocasió aniria dedicada a Jordi Lladó. Tres de les pel·lícules projectades es corresponien a l'època en què el cineasta es movia en el marc del cinema independent gironí de finals dels anys seixanta. El darrer film, *Verdaguer. L'espiga enmig de la zitzània* (1991), corresponia a una etapa posterior de l'autor, quan ja s'havia constituït com a professional a Barcelona combinant les seves incursions al cinema amb el treball a televisió.

La donació del Fons Sans al CRDI, l'any 1996, amb més de 500 títols pel que fa al fons fílmic, representà una opció clara per apostar per l'obra de Narcís Sans en les projeccions de les 4es Jornades. La tasca de reporter gràfic de l'autor a les nostres comarques, extensa en el temps i en la temàtica, deixava unes filmacions que constituïen uns documents històrics de primer ordre. De les 7 pel·lícules projectades potser es podria fer un especial esment a la de *Barraquismo en Gerona* (1963), per ser testimoni d'un fenomen històric i social, la immigració, que al cap de quasi 40 anys continua al primer pla de l'actualitat.

En l'última edició es mostra un conjunt d'obres de diferents autors que se centrava en la producció de CINAES, amb tres pel·lícules.

Nº 10 - 2n semestre 2000

Destacar les projeccions de *L'Homenatge a Santiago Russinyol* (1926) i *Gerona* (1928), que captivaren realment al públic assistent, per correspondre aquestes a una època incipient en la captació d'imatges en moviment de la ciutat.

Les obres que hem presentat aquest any constitueixen una miscel·lània d'autors i s'estenen en un ampli espai de temps, dels anys 1920 fins al 1964. Seguint l'ordre cronològic, la sessió la va iniciar el film *El tren d'Olot* (donat per la senyora M. Àngels Guixeras), exemplar únic en la il·lustració del que van suposar els anomenats "trens petits" que durant tants anys comunicaren la ciutat amb Olot, Sant Feliu de Guíxols, Palamós i Banyoles. Destacar la posició de la càmera, davant la màquina, que dona una perspectiva singular del tram recorregut.

El film *Manaies*, d'Antoni Varés, mostra un dels primers assaigs del maniple, que el 1940 tornava a la processó de Setmana Santa després del parèntesi de la Guerra Civil. La indumentària i les barbes testimonien l'estètica dels primers anys d'aquesta entitat.

De tan sols dos anys després és la *Gerona*, de Teodoro Busquets. En les diferents vistes urbanes que s'hi mostren, trobem alguns elements urbans desapareguts, com poden ser l'antic pont de Sant Agustí, el portal de Sant Pere, etc., altres que han estat restaurats, com la muralla, i d'altres que encara han d'aparèixer, com la plataforma de la plaça de Catalunya. En definitiva, se'ns mostra un fidel retrat del paisatge urbà de la Girona vella als anys quaranta.

Les dues obres següents corresponen a l'autoria de Narcís Sans. La primera, *Ferías. CL aniversari sitios 1808/09* té la particularitat de mostrar les atraccions de fires a la Gran Via de Jaume I, ubicació que es canviaria al cap de 2 anys per tal de traslladar-les al seu emplaçament definitiu a la Devesa. La *Visita del General Franco*, del 17 de maig de 1960, recull el recorregut i alguns dels actes que protagonitzà el dictador durant la seva visita.

Premio, d'Emili Marquès, és l'únic film de ficció per a aquesta edició. L'obra, protagonitzada per Antoni Varés, és una sàtira a la concepció artística contemporània.

Per últim el *Corpus*, de Joaquim Bosch Molle-
ra, on queda palesa la rellevància de la diada en aquests anys seixanta, quan les autoritats locals i la població es congregaven als carrers per tal de participar en la celebració dels diferents actes. ■

PROJECCIÓ DE FILMS I REPORTATGES DE GIRONA

EL TREN D'OTLOT (1920-1930)

Director:
Producció:
Procedència: Donació M. Àngels Guixeras
Recuperat per: CRDI
Pas: 35 mm
Emulsió: b/n
Metratge: 120 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Sortida del tren des de l'estació d'Olot de Girona, i primer tram del recorregut, amb aturades a diferents estacions ferroviàries.

MANAIES (1941)

Director: Antoni Varés
Producció: Antoni Varés
Procedència: Família Varés
Recuperat per: CRDI
Pas: 9,5 mm
Emulsió: B/N
Metratge: 36 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Assaig dels manaies en diferents indrets del barri vell de la ciutat de Girona: la plaça de la Catedral, el portal de Sant Cristòfol, les muralles i la pujada dels Alemanys.

Fotograma del documental no professional que versa sobre la visita del general Franco l'any 1960 a la ciutat de Girona

Fotograma del film realitzat pel cineasta Antoni Varés on es veu assajar els manaies a la ciutat de Girona l'any 1941

GERONA (1943)

Director: Teodoro Busquets
Producció:
Procedència:
Recuperat per: CRDI
Pas: 35 mm
Emulsió: B/N
Metratge: 212 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Vistes de la ciutat vella de Girona, amb diferents plans que retraten fidelment el paisatge urbà de l'època. També s'hi observen algunes mostres de l'activitat ciutadana, com ara un ball popular, el mercat a la Devesa, etc.

FERIAS. CL ANIVERSARIO DE LOS SITIOS 1808/09 (1958)

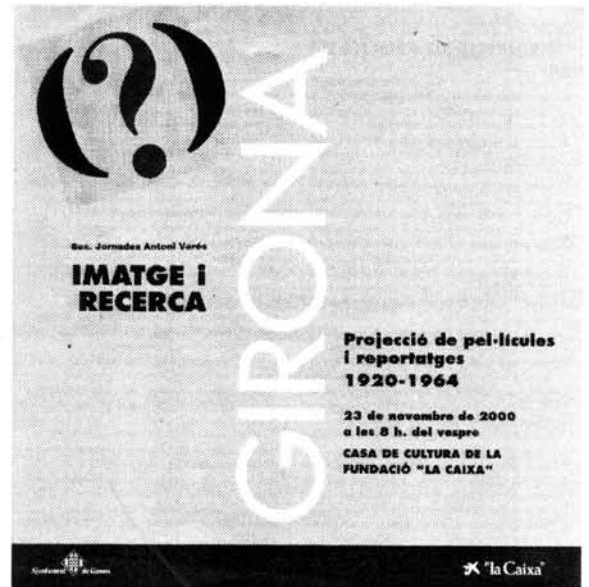
Director: Narcís Sans
Producció:
Procedència: Família Sans
Recuperat per: CRDI
Pas: 16 mm
Emulsió: Color
Metratge: 200 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Actes de celebració del 150è Aniversari dels Setges a la ciutat de Girona, que coincidiren amb les Fires i Festes de Sant Narcís.

VISITA DEL GENERAL FRANCO (1960)

Director: Narcís Sans
Producció:
Procedència: Família Sans
Recuperat per: CRDI
Pas: 16 mm
Emulsió: Color
Metratge: 68 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Calorosa rebuda de la població al dictador durant la visita a Girona el 17 de maig de 1960. S'observen els carrers ornamentats amb arcs de triomf i els balcons engalanats amb banderes espanyoles.

Portada del díptic corresponent a les projeccions realitzades durant les Jornades Varés de Girona que portaren el títol Imatge i Recerca

PREMIO (1964)

Director: Emili Marquès
Producció:
Procedència: Emili Marquès
Recuperat per: CRDI
Pas: 8 mm
Emulsió: Color
Metratge: 54 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Film còmic. Narra la història d'un pintor que mentre fa una pausa durant l'elaboració d'un paisatge, i donada la seva momentània absència, es veu sorprès per la destrossa de l'obra per part d'un grup de nens. La mutació de l'objecte tindrà unes conseqüències imprevistes.

CORPUS (ca 1964)

Director: Jordi Bosch Mollera
Producció:
Procedència: Jordi Bosch Mollera
Recuperat per: CRDI
Pas: 8 mm
Emulsió: Color
Metratge: 126 m
Lloc de dipòsit: Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)
Sinopsi: Actes oficials i populars celebrats durant la Diada de Corpus. S'observa l'elaboració de catifes de flors pels carrers, la processó amb la presència dels capgrossos, els gegants i l'àliga de Corpus, i la participació de les autoritats civils i religioses en els actes oficials.

Fotograma del film *Ferías. CL Aniversario de los sitios 1808/09* (1958) en què es pot veure una imatge de la celebració del 150è aniversari d'aquest darrer fet que va coincidir amb les Fires de San Narcís

PRESENTACIÓ DE L'HOMENATGE A CHOMÓN A SITGES'2000

Com cada octubre, arriba el temps del cinema a Sitges, amb el Festival Internacional de Cinema de Catalunya. I amb aquest, una altra edició (i van 6) en què vam poder alegrar-nos de les recuperacions realitzades en la filmografia de Segundo de Chomón, sempre dins la fructífera relació entre la Filmoteca de la Generalitat i el Patronat del Festival. Però aquest 2000 ens duia una edició especial, amb més motius d'alegria. Per una banda arribem a la màgica xifra de 100 títols a la col·lecció Chomón des que es va iniciar l'esmentada col·laboració. I per l'altra, en Roc Villas, com a representant del Festival (en una breu aparició degut als seus compromisos), l'Anton Giménez, representant de l'Arxiu de la Filmoteca, un membre del Centre Aragonès de Barcelona, i la nostra presidenta, Encarnació Soler (cadascú com a representant dels organitzadors de l'acte), ens van presentar el Bienni 2000-2002 d'Homenatge a Segundo de Chomón. Homenatge que comprendrà actes de diferent caire i conclourà amb la col·locació d'una placa a la façana de la casa de Barcelona on es va instal·lar Chomón l'any 1902 per iniciar la seva carrera cinematogràfica. Aquesta casa actualment inclou el teatre Goya, antic cinema, on molt probablement s'organitzaran actes entorn de l'homenatjat. L'acte, celebrat a la sala tramuntana de l'hotel Melià el dimarts dia 10 d'octubre, amb la presència d'unes 25 persones, va ser amenitzat amb la projecció de diversos fragments de

pel·lícules on va intenvindre Chomón (dirigint, fotografiant, trucant o colorejant), com *Ali Baba et les quarante voleurs*, *Les invisibles*, *Un jour de paye*, *le baïlleur*, o *L'aspirateur* (pel·lícules d'entre l'any 1902 i el 1908), entre d'altres, i finalment es va poder gaudir en la seva totalitat de *Symphonie bizarre*, film dirigit pel genial aragonès on, amb un gran sentit de l'humor, ens demostra la seva traça en l'ús dels trucatges amb tota una coreografia d'aparicions i desaparicions corals entorn d'uns paraigües. Les imatges van agradar molt, arrencant el somriure complicant (de vegades hilarant) entre el públic assistent. Fins i tot un periodista de Buenos Aires es va interessar per l'adquisició de films de Chomón, del qual havia sentit a parlar però mai havia vist res (malauradament, i com va aclarir l'Anton Giménez, no hi ha edicions dels films a la venda). A partir d'aquest moment es va iniciar un animat debat entorn de la figura d'aquest pioner del cinema i dels actes d'homenatge que se li dedicaran en aquest bienni que tot just encetem. L'acte va finalitzar emplaçant-nos a tots a la presentació del nº 9 de la nostra revista, *Cinema-Rescat*, precisament dedicada al cineasta aragonès.

Però els actes entorn la recuperació de la memòria cinematogràfica no van finalitzar amb l'acte organitzat per CINEMA-RESCAT. Com cada any, Sitges compta amb la seva secció *Retrospectives*, que enguany es va dedicar a la figura de l'heroi del 7è art. Es va programar un cicle de 15 pel·lícules basat en el repàs de la figura de l'heroi masculí al llarg de la història del cinema (*Tarzan the ape man*, *They died with their boots on*, *The man who shot Liberty Balance*, *Raiders of the lost ark*, entre d'altres), i es va materialitzar bibliogràficament en el llibre *El temps de l'heroi*, escrit pels professors de la Univeristat Pompeu Fabra, Núria Bou i Xavier Pérez. A més a més l'*Anima't* homenatjava al prestigiador de l'animació, pioner de la *stop motion*, el rus Ladislaw Starewicz (1882-1965). En el passí de

les seves filmacions ens vam sorprendre amb les entramaliadures dels seus ninots plens de vida, amb la presentació d'una digníssima mestra de cerimònies, la néta i principal recuperadora del llegat Starewicz, Béatrice Martin. Però gairebé millor que gaudir de l'oportunitat de veure les seves pel·lícules va ser la presència física d'aquests éssers "inanimats" i els seus dissenys a l'atril del Melià. I per si aquest any no teníem prou de recuperacions, Sitges es va apuntar a la moda de reaprofitar vells èxits i clàssics amb el *director's cut* o muntatge del director, en aquest cas la mítica *Blade Runner*.

En definitiva, un bon any per a la memòria cinematogràfica a Sitges, que ja va bé de tant en tant per apaivagar l'"amnèsia" que pateixen algunes institucions. ■

Javier García

SEGUNDO DE CHOMÓN A L'ATENEU BARCELONÈS

El propassat 7 de novembre es va presentar a l'Ateneu Barcelonès el darrer número de la nostra publicació dedicat a la figura d'en Segundo de Chomón.

La presentació d'aquest monogràfic va anar a càrrec del professor d'Història del Cinema de la Universitat Autònoma de Barcelona, Joan M. Minguet i Batllori, qui va comentar els diferents articles que apareixen en la revista entorn de la figura de Chomón. També va explicar la trajectòria professional i artística de Chomón i la importància cabdal d'aquest pioner dins les primeres passes de la història del cinema. La nostra presidenta Mª Encarnació Soler va agrair la intervenció del professor Minguet, així com la seva col·laboració en aquest acte que forma part de tot un programa d'homenatge a aquest cineasta. D'altra banda, Anton Giménez, com a conservador de la Filmoteca de la Generalitat, va parlar de l'origen de la col·lecció dels films de Chomón, que en aquests moments hi ha a la Filmoteca. Va fer referència igualment a l'entusiasme i l'abast d'aquesta tasca que demana continuïtat i recolçament per part de tots.

Després d'aquestes intervencions es va passar al visionat d'algunes de les cintes

de Segundo de Chomón, prova més que fideligna del seu mestratge i enginy, i que va arrencar força rialles. Per últim, i com a colofó d'aquest acte, es va felicitar amb uns forts aplaudiments al creador de la portada d'aquest número Gener Salicrú, qui ens va explicar com va fer la portada i en què es va inspirar. ■

Maribel Martínez

I JORNADES SOBRE 100 ANYS D'INVENTIVA TECNOLÒGICA EN IMATGE I SO EN EL CINEMA ESPANYOL

El passat mes de setembre van tenir lloc les I Jornades sobre 100 Anys d'Inventiva Tecnològica en Imatge i So en el Cinema Espanyol, els dies 28 i 29, organitzades per l'Associació del Museu de la Ciència i de la Tècnica i d'Arqueologia Industrial de Catalunya. En el transcurs d'aquests dos dies vam poder gaudir de tota una sèrie de comunicacions i ponències que van girar entorn de la inventiva al cinema espanyol, des de les activitats més primerenques fins a les últimes i més modernes, com poden ser la televisió estroboscòpica o les càmeres de cinema més avançades tecnològicament. Els ponents procedien de diversos punts de l'Estat espanyol, que ens van enlluernar amb llurs assajos, interessants ponències que van ser molt il·lustratives i que aportaren en molts casos llum a aspectes força desconeguts del cinema.

Les jornades van estar dividides en diversos àmbits, concretament en tres: "Indústria i Tècnica", "Tècnica i Inventiva" i "Infraestructura i Comunicació". Cadascun va estar precedit d'una conferència d'obertura que va servir per il·lustrar la temàtica de cada un dels àmbits. Primer vam poder escoltar Josep

M. Simón i Serra, que ens va parlar de la visió en relleu en la imatge emesa per pantalla, després els germans Vallés de ServiceVisión ens van parlar d'inventiva i tecnologia industrial al camp audiovisual i, finalment, Luis Alonso García que va parlar de Tecnologia i Història.

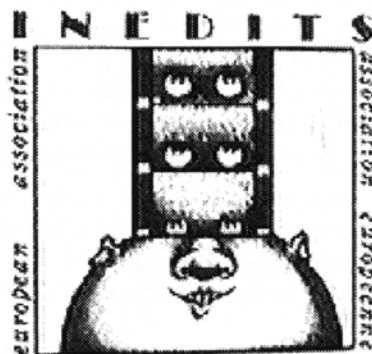
Les jornades van anar acompanyades de dos visites culturals a la ciutat de Terrassa, la primera a la col·lecció particular del material cinematogràfic de Jordi Tomàs i Freixa, la segona a les esglésies de Sant Pere i la Terrassa Modernista Industrial.

Cal agrair iniciatives com aquesta, iniciatives que haurien de ser més recolzades ja que serveixen per a aportar llum sobre certs aspectes del cinema que solen restar quasi desconeguts i per a escoltar les recerques de diversos investigadors als quals d'altra banda els costaria que el seu treball veiés la llum. Des d'aquí, doncs, agrair als organitzadors, entre ells el nostre soci Joaquim Romaguera i Ramió, tots els esforços que han fet perquè es puguin dur a terme unes jornades d'aquestes característiques i, de tot cor, dir que esperem que es tornin a portar a terme en el futur. ■

Josep Miquel Rodríguez

ASSAMBLEA D'INEDITS

Els propassats dies 17 i 19 de novembre del 2000 es va portar a terme l'Assemblea d'Inèdits a Brusel·les amb el títol de *Le film de famille: cadre structurant et lieu de mémoire*.

Reivindicar no és plorar. El reconeixement no és donar una almoïna, sinó fer justícia. Quant succeirà el reconeixement que es mereixen els recuperadors particulars de pel·lícules, per part de les institucions públiques i privades, per les televisions i productores i pels museus i arxius? Mentre que tots els documentals i programes que utilitzen imatges antigues esmenten els propietaris de les imatges i les institucions on són dipositades, cap d'ells agraeix la tasca de la persona que ha fet possible que aquestes imatges estiguin a disposició pública per al gaudiment de tots.

Durant el divendres i el dissabte es van presentar diversos treballs interessantíssims; com el de Roger Odin i Laurence Allard (Universitat París III, França), "Le film de famille comme document: approches pragmatiques", i André Huet (Inèdits, RTBF-Charteroi), "Le film de famille et la télévision, standards incompatibles". El diumenge va tenir lloc l'Assemblea General de l'Associació.

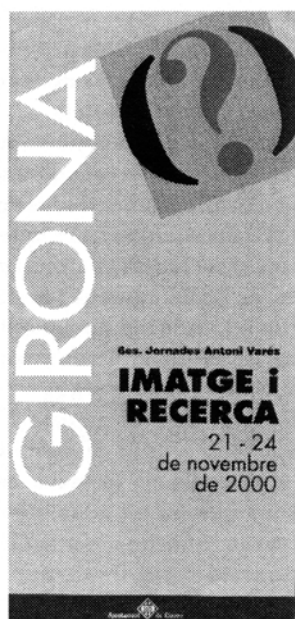
Durant aquests dies es va poder assistir a l'interessant exposició permanent de la Fundació Jacques Brel, un viatge molt interessant per l'univers de Jacques Brel, una exposició que és capaç de crear i generar multitud d'emocions i sensacions. ■

María del Pilar Mendoza

6ES JORNADES IMATGE I RECERCA

Entre els dies 21 i 24 de novembre van tenir lloc les 6es Jornades Antoni Varés. Imatge i Recerca, impulsades pel Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI), celebrades al Centre Cultural La Mercè de la ciutat de Girona.

Al llarg de les mateixes es va posar tot l'èmfasi a recordar la importància de les imatges, tant la fotogràfica com la cinematogràfica, les quals són testimonis del nostre passat. Són, d'altra banda, una gran font d'informació pels historiadors i altres estudiosos interessats, per exemple, en el

desenvolupament de les ciutats i els canvis que han patit al llarg dels anys, les transformacions de la societat, els seus hàbits i costums, diferents esdeveniments històrico-polítics... La fotografia i el cinema es converteixen en la base perfecta per a deixar constància d'aquests fets però també són les més conflictives i desprotegides. Conflictives perquè són objecte fàcil d'agents que poden destruir-les i desprotegides perquè a diferència d'altres formes artístiques (escultures, quadres, llibres...) , a quina conservació es dediquen esforços econòmics i humans molt importants, no podem parlar, encara, de consens a l'hora de determinar el valor i els mitjans necessaris per a conservar-les. Moltes acaben per desaparèixer.

És la insistència en aquest darrer punt el que ha impulsat les xerrades de les jornades.

Després del lliurament de la documentació i l'acte d'obertura, el dijous al matí s'iniciaren les intervencions dels especialistes convidats. El tema principal fou la fotografia: la seva restauració i conservació, el treball als arxius i els aspectes jurídics que l'afecten. L'exemple escollit per a insistir en la necessitat de garantir la seva conservació fou el gran fons fotogràfic de la National Geographic, una societat que destaca per les seves inquietuds científiques i que ha dirigit un gran nombre de treballs d'investigació en els quals les imatges són les grans protagonistes. En aquest primer bloc participaren grans estudiosos i

especialistes com Hervé Raulet, Josep Cruanyes i Tor, Roger Erlandsen, Àngel Fuentes de Cía i Pierre Bonhomme.

El divendres, i després d'unes primeres qüestions generals com ara la publicació de revistes fotogràfiques, la seva importància i transcendència, i la producció de documentals cinematogràfics a càrrec de Elisabeth Inserter i Bernardo Riego, respectivament, es donà pas a les comunicacions. La temàtica fou diversa, al voltant, això sí, de la fotografia, les seves aplicacions, el patrimoni existent en diferents arxius, els principals problemes que afecten aquest patrimoni i les seves possibles solucions, les darreres tècniques desenvolupades pel seu tractament, etc.

En concret es presentaren les següents comunicacions: *La fotografia como documento, Els arxius audiovisuals i les lleis, Propuesta metodològica para la recuperación y difusión de los archivos fotográficos: la ciudad y su reflejo en la prensa local, Guia de fons d'imatges de Balears. Primera fase del projecte, El tratamiento documental de la imagen fotográfica: su enseñanza en la Universidad de León, La indexació de la imatge fixa al Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona i La fotografia i la il·lustració catalana.* Després d'una pausa, i ja per la tarda, es donà inici al debat en el qual es presentaren casos pràctics i concrets. Es feu una presentació d'alguns dels fons més importants existents tant a Catalunya com a de la resta de l'Estat. Es feu la presentació i l'anàlisi dels fons de l'Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes, un bon mitjà per a conèixer el patrimoni arquitectònic existent, de l'Arxiu Municipal de Torrelavega, l'Arxiu Històric de Barcelona...

Al llarg d'aquests dies de debats, comunicacions i intercanvi d'experiències una de les conclusions a les quals s'arribà és la gran riquesa en imatges de la qual gaudeixen tant Catalunya com la resta de l'Estat, la necessitat i deure de conservar-les i els diferents entrebancs als que s'ha de fer front per aconseguir-les.

Esperem que amb l'ajuda i difusió de jornades com les celebrades a la ciutat de Girona augmenti l'interès per la fotografia i el cinema com a eina i objecte d'estudi.

Mar Valldepérez

Per a quan el fons de Laya Films a Catalunya? La resposta encara avui ens recorda aquella pregunta/resposta que el setmanari d'humor «dentro de lo que cabe» Hermano Lobo formulava els anys setanta a cada exemplar: "¿Cuándo desaparecerá la censura cinematográfica? – El año que viene, si Dios quiere". La cançó de l'enfadós, vaja. Nosaltres ens comprometem també a formular-la a cada exemplar: Per a quan el fons de Laya Films a Catalunya?

DOCSBARCELONA

Els dies 26, 27 i 28 d'octubre es desenvolupà a la capital catalana el quart fòrum DocsBarcelona, organitzat per la branca espanyola de l'associació de documentalistes European Documentary Network (EDN), que va aplegar a gairebé dos-cents professionals i estudiosos del sector amb un gran èxit de participació.

Aquesta trobada de productors, realitzadors, guionistes, distribuïdors de l'àmbit del documental està considerada com la més important d'Espanya i gaudeix de gran prestigi internacional. El fòrum permet a les productores independents de documentals presentar (*pitching*) als responsables de les televisions assistents els seus treballs audiovisuals, així com les seves idees per a dinamitzar el sector. Enguany les televisions que participaren en qualitat de *commissioning editors* foren les següents: Discovery Channel Latin America, La Sept Arte (França), NPS (Holanda), France 3 Sud (França), Canal Plus (Espanya), Televisió de Catalunya (Espanya), Canal Sur (Espanya), ZDF (Alemanya), TV2M (Marroc) i TVE (Espanya).

A més del *pitching*, el programa de DocsBarcelona va incloure discussions amb els autors, debats i projeccions de documentals amb continguts de força actualitat dins la societat contemporània (com el treball de les ONG's o la proliferació de les màties a l'Amèrica Llatina). El documental *Dois mundos* oferí una grata impressió als espectadors que van assistir el dissabte 28. Aquesta obra narra la tasca de Tina, una missionera de Mozambic, que explica amb la seva feina

MARCA'T UN TAY

3 ANYS
GARANTIA
BEEP
EN MÀ D'OBRA
I PECES

ENVI
ISO 9002
NATIONAL
ACCREDITATION
OF CERTIFICATION
BODIES

Telèfon d'informació:
902 100 501

www.bEEP.es

BEEP
ESPECIALISTAS EN
INFORMÁTICA Y TELECOMUNICACIONES

la crua i dura realitat de la població africana, on la misèria, les malalties i la manca de desenvolupament són elements quotidians; però a la vegada ens ofereix una finestra per a l'optimisme mitjançant imatges que mostren la il·lusió per aprendre i millorar de les seves gents. Aquesta producció portuguesa va comptar amb la presència de la seva directora, Graça Castanheira. El darrer dia també van destacar dues produccions documentals de joves realitzadors espanyols: *Las Mininas* de Eva Ortiz o *Pura* de Manel López.

Des d'aquesta revista la més sincera enhorabona als professionals d'aquest gènere cinematogràfic (cal tenir sempre present que el documental neix amb el cinema dels germans Lumière quan filmaren l'any 1895 la *Sortida dels obrers de la fàbrica*) que reproduïx la realitat amb la millor claredat possible tot intentant sempre documentar-se sobre fets, llocs reals i persones, donant al cinema una dimensió de font audiovisual de caràcter històric. ■

Isaac López

MUSEU DEL CINEMA - COL·LECCIÓ TOMÀS MALLOL: COMMEMORACIÓ DEL CENTENARI DEL NAIXEMENT DE LUIS BUÑUEL

Luis Buñuel ha sigut per mèrits propis un dels directors més importants de la història del cinema i el màxim exponent de la tendència surrealista al setè art; és sense cap dubte el realitzador espanyol que major reconeixement internacional té arreu del món.

El Museu del Cinema -Col·lecció Tomàs Mallol-, li va voler retre un homenatge en l'any del Centenari del seu naixement, oferint l'exposició *Buñuel, l'últim viatge*. S'inaugurà el 25 de setembre del 2000 i romandrà oberta fins al 14 de gener del 2001. Aquesta exposició ens recorda la darrera visita que Luis Buñuel va realitzar a Espanya al mes de març del 1980. Contràriament al seu desig inicial, el director aragonès va acceptar una invitació de la Unió de Escriutores Cinematogràfics, que el volia homenatjar en el marc

de la I Setmana de la Crítica de Cinema a Madrid. Buñuel, a qui no li agradaven els homenatges, potser va decidir fer aquest viatge des de Mèxic pensant que segurament seria l'últim al seu país.

La mostra *Buñuel, l'últim viatge* presenta un complet repàs gràfic a la seva filmografia, a més de 119 fotografies, 16 cartells i nombrosos materials documentals que té per objectiu principal apropar als ciutadans la figura i l'obra del més genial director cinematogràfic espanyol.

Molt del material exposat procedeix de la col·lecció d'Antonio García-Rayó, periodista cinematogràfic i editor, entre d'altres, de la revista *AGR. Coleccionistas de Cine*, i un dels responsables que el públic en general pogués gaudir d'una exposició nostàlgica per als amants del cinema i formidablement enfocada. L'exposició posa el punt i final a tota una sèrie d'activitats i projeccions de films de Luis Buñuel que el Museu del Cinema -Col·lecció Tomàs Mallol- ha portat a bon port.

La commemoració del Centenari del naixement de Buñuel començà amb el Curs d'especialització titulat *Buñuel 100 anys*, organitzat per la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació, el Centre Cultural La Mercè i el Museu del Cinema; en aquest curs es van projectar durant els dies 10, 17 i 24 d'octubre alguns dels seus films més representatius als Cinemes Catalunya de Girona.

Films com *La Via Làctia* (1969) obra de certa experimentació, molt cuidada des del punt de vista formal i un tant academicista que constitueix tot un tríptic tardosurrealista. El dia 17 d'octubre del 2000 es projectà *El àngel exterminador* (1962), un dels films més personals, i el primer que aborda sense guió tècnic i, pràcticament, sense col·laborador a l'escriptura, creant així una obra on es veu tot el talent del director, i finalment, el 24 d'octubre es projectà *Bella de dia* (1967) un dels seus films rodats a França que va tenir un gran èxit de públic, que aconseguí un Lleó d'Or a la Mostra de Venècia del mateix any i que constitueix un dels diversos reconeixements que va rebre per la seva gran aportació al món del cinema. ■

NOTÍCIES DE CINEMA

De nou oferim aquí diverses referències sobre notícies entorn del món del cinema i de la seva recuperació.

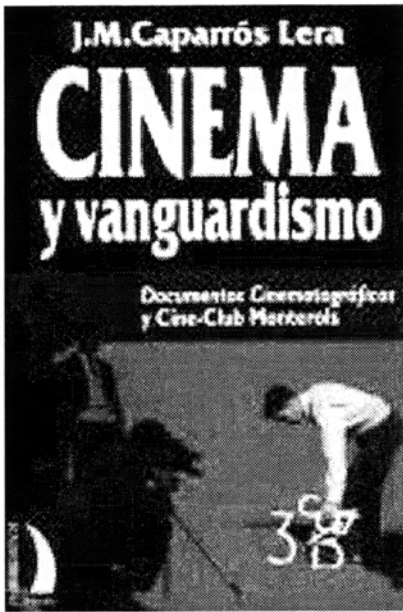
* En primer lloc, cal felicitar a l'Arxiu Històric Nacional d'Andorra que ha obtingut el suport de la UNESCO per a poder endegar la seva campanya de recuperació del patrimoni fílmic d'Andorra, a la qual ens conviden a tots a participar-hi i a ajudar-los. Ja en números anteriors d'aquesta revista comentàvem els passos que el Govern d'Andorra i el seu Arxiu Històric han donat a favor de la recuperació del patrimoni cinematogràfic en aquest país que ens és tan proper.

* Pel que fa a projeccions cinematogràfiques cal esmentar el I Cicle de Cinema Català que s'ha portat a terme a Sabadell entre els mesos d'octubre i novembre, organitzat pel Consorci per la Normalització Lingüística de Sabadell amb un seguit de conferències, projeccions i taules rodones.

* L'Àula de Cinema de la URV de Tarragona també ha començat les seves activitats cinematogràfiques el propassat mes de novembre, amb un cicle sobre Clàssics de la Ciència-Ficció. La programació continuarà amb els cicles dedicats al Cinema de Terror dels anys 50 (febrer del 2001), Nous realitzadors nord-americans (març del 2001) i un homenatge a Buñuel (maig del 2001).

* També aquests mesos de novembre i desembre es realitzarà a la URV de Tarragona un seminari sobre Cinema, Dret i Política, que organitza la Facultat de Ciències Jurídiques amb conferències sobre temes de dret i projeccions que il·lustrin els temes tractats.

* Finalment, repassar diversos festivals que es desenvoluparan a finals d'any. Entre el 10 i el 18 de novembre va tenir lloc a Huelva el Festival de Cinema Iberoamericano. Del 3 al 12 de novembre es féu a Gavà el Festival Internacional de Cine de Medioambiente. Del 10 al 18 de novembre es dugué a terme el Festival de Cine de Alcalá de Henares dedicat als curtmetratges. I del 24 de novembre a l'1 de desembre la ciutat de Xixó acullí el Festival Internacional de Cinema especialitzat en joves realitzadors. ■

José M. CAPARRÓS LERA:
Cine y vanguardismo: Documentos Cinematográficos y Cine-Club Monterols
Flor del viento, Barcelona, 2000, 334 pp.

Aquest llibre és un bon document historiogràfic que versa sobre els cine-clubs, la seva gran transcendència i la posterior evolució del fenomen cinematogràfic, sobretot en els difícils començaments d'aquest, si més no pels que volien i es sentien cinèfils. Una època, doncs, significativa o, tal vegada, oblidada per molts. Quan s'obren els llums d'una sala de cinema, és quelcom més, un fenomen que a través dels cine-clubs va pendre vida i ens va mostrar què és capaç de fer per a nosaltres, per a enriquir una societat cada vegada més empobrida, en la qual tots volem i pocs sabem donar. Per tant, com molt bé diu José María Otero en el pròleg d'aquest interessant llibre, uns começaments molt difícils però si més no esperançadors, no existien Filmoteques, ni pel·lícules, les còpies desapareixien d'explotació i moltes d'elles no arribaven a estrenar-se, però ara si existeixen. Per tant, no hi ha cap excusa, i molts, tot i això, encara pensem que els cine-clubs tan sols són un lloc per anar a divertir-se, que ja està bé, a veure un film i a dir quelcom més si ho sabem. Però realment, ens preocupen les reflexions que es fan després d'haver vist un film? Podem aprendre veient un film o ens divertim i prou? I tal vegada el més important és saber què és

realment un cine-club i què ha de fer? Tots nosaltres, sens cap mena de dubte, oblidem de vegades que els cine-clubs són una escola, en la qual es pot aprendre en el sentit més ampli de la paraula. Crec que aquesta premisa encara resta, de vegades, en el més absolut anonim.

Una vegada hem deixat clar la importància d'aquest fenomen sociocultural, cal dir que Josep María Caparrós Lera sap explicar perfectament el panorama que s'obria davant la creació dels cine-clubs, ens deleita amb les inquietuts d'uns joves, sobretot universitaris, que cada vegada varen anar a més i, a través d'una acurada línia cronològica, ens porta a la creació del Cine-Club Monterols, posant-nos amb els antecedents dels seus orígens: el Cine-Club Español de Madrid i el Mirador de Barcelona, sense que en cap moment dirigeixi les nostres mirades i els nostres pensaments envers cap idea prefixada, tan sols mostra esdeveniments i és el propi lector l'encarregat d'intentar saber què va significar realment el Cine-Club Monterols per a Catalunya i per a Espanya.

Aquest lector encamina els seus passos, en un primer capítol, encuriós per la història dels cineclubs espanyols. Uns cineclubs que comencen la seva existència en la dècada dels anys vint vinculats a la importància de la figura de Luis Buñuel i amb unes pel·lícules anunciades ben curiosament com a "films superiores", no se sap ben bé perquè. Després, cal no oblidar les Sessions Mirador, promuguts per aquesta revista vanguardista que l'any 1929 ajudarà a la creació de Barcelona Film Club, un model que seguiran altres ciutats com Sabadell i Mataró.

Per tant, això ens demostra que el moviment cineclubista tindrà gran empenta en el període 1931-1936, un desenvolupament clarament frustrat amb la Guerra Civil. Però, durant la postguerra, veurem un apogeu cultural i associatiu prou important que portarà a la creació de diversos cineclubs de caire popular, obrer, tradicional, falangista o universitari.

Precisament d'aquest últim àmbit naixerà, com ens explica l'autor en un ampli capítol, el Cine-Club Monterols. Aquesta entitat neix en 1951, des del Col·legi Universitari Monterols de Bar-

celona. Parlem d'un grup de persones que trobaria en la cinematografia el seu mitjà d'expressió intel·lectual. Realitzaran activitats ben diverses: cicles de cinema, cursos de gran èxit i realització d'una revista de cinema. Una revista de caire vanguardista que promulga diversos aspectes: la necessitat de la documentació cinematogràfica, els festivals, els personatges i els seus films, i un apartat dedicat a la pròpia indústria cinematogràfica i els avenços tècnics que aquesta ha portat a terme. A part d'això, s'intenten proporcionar coneixements i els mitjans tècnics adequats per a donar una formació cinematogràfica el més completa possible.

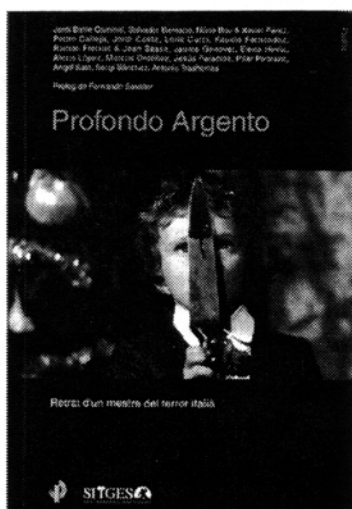
Unes pàgines que conclouen amb una sensació clara d'haver fet un ràpid repàs a aquest món i, quasi bé, sense voler-ho, ens empapem del fenomen cineclubista de la mà d'un geni, que sap fer fàcil allò que és ben difícil, explicar l'evolució d'un fenomen tan intens i, el que és més difícil, aconseguir-ho d'una manera objectiva. De ben segur que en aquestes pàgines s'explica la història de diverses persones que van estar vinculades a aquest fenomen i que el van fer gran dia a dia amb el seu treball. Històries de fets reals, però humanes per damunt de tot. Així doncs, la memòria històrica d'una època daurada per Barcelona i, alhora, la reconstrucció de la història dels cine-clubs espanyols. Un conjunt de visions, documents i fets ben encaixats que el propi lector situa en el lloc que els correspon, al cor de tots els cinèfils que estimem el passat, present i futur d'aquest cinema nostrat. ■

Maria del Pilar Mendoza

Jordi BATLLE i CAMINAL (coord.):

Profundo Argento
Patronat per a l'organització de Sitges FICC- Paidós Ibèrica de Edicions, SA, Barcelona, 1999, 269 pp.

Per fi un llibre en català sobre Dario Argento. Fins ara, l'autor que, partint de les bases de Riccardo Freda i Mario Bava va dinamitar la tradició genèrica del *giallo* cap a paràmetres més fantàstics, i que va ser un gran dinamitzador del cinema de gènere europeu, només tenia anàlisi en italià o en anglès.

I ha sigut gràcies a la retrospectiva que li va dedicar Sitges 99, i de la millor manera que es pot conèixer un creador, des de l'òptica de diversos autors de gran talla, i/o col·laboradors habituals del festival, com Jordi Batlle, Jesús Palacios, Jordi Costa o Fernando Savater, o els mateixos Núria Bou o Xavier Pérez, que aquest any han presentat *El temps de l'heroi*, en la secció Retrospectiva de Sitges.

Així coneixem al mestre romà des de diverses perspectives: de l'anàlisi i comentari, un per un, dels seus films (de la seva *trilogia animal* a les últimes obres dels noranta), a altres visions més integradores de la seva creació (la debilitat pels animals, el tracte singular de l'horror i el fantàstic o el deute directe amb la generació anterior de la sèrie B italiana). Altrament, d'aquesta diversitat de temes és de gran interès que també ens presenti aspectes que normalment no apareixen en altres obres dedicades a Argento, com els seus treballs en televisió, la descol·locada *Le cinque giornate*, o la seva pluriocupació. Funcionalment presenta, a més, un extens repàs de la seva filmografia, així com de les seves activitats com a guionista, productor, supervisor o actor esporàdic.

De fet, una de les característiques del llibre, la gran quantitat d'autors, és una de les seves virtuts, ja que així ens allunyem de l'exercici d'estil que acaba sent un llibre en solitari, que gairebé ens permet saber més de l'escriptor o crític que del tema. En un dels punts que això es reflecteix és en l'espai que cadascú li dedica, amb capítols que oscil·len entre

els tres fulls de Pedro Calleja, per a explicar-nos la incursió d'Argento en l'ambientació històrica, o l'exquisida introducció de Fernando Savater elogiant i justificant per motius històrics, de parentesc creatiu o estètic-estilístic, el tantes vegades criticat manierisme del mestre romà; fins a les gairebé seixanta pàgines que dedica Marcos Ordóñez a fer una radiografia dels seus films d'horror, que gairebé podria constituir un llibre dins el llibre.

Així, amb formes tan diverses d'aproximar-se al cineasta podem constatar que Dario Argento tenia influències tan dispars com Lucio Fontana, Michelangelo Antonioni, Sergio Leone, l'expressionisme alemany o *Blancaneus i els sets nans* de Walt Disney. I és que Argento comparteix la idea de fer films comercials i populars en un camí cap a l'abstracció desaforada, tot jalonat de pistes falses, secrets insoldables, missatges subliminals, imatges confuses, records desconcertants i moviments de càmera aparentment arbitraris, que ens porta a realitzacions sovint irregulars, excessives, repletes d'imperficcions, que seran proves o assajos per a pròximes produccions, i que tot plegat ens recomana que no hem d'apropar-nos a Argento des de l'ortodoxia crítica. ■

Javier García

Juan Luis BUÑUEL: *Calanda*

Ayuntamientos de Zaragoza, Calanda, Hija i Alcañiz, Instituto de Estudios Turolense i Diputación Provincial de Teruel, Calanda, 2000 (vídeo de 20')

Calanda, terra d'arrelades tradicions com la de la Setmana Santa amb tota les seves peculiaritats, ha estat retratada per molts realitzadors. En aquesta ocasió és el realitzador Juan Luis Buñuel, el que fa un retrat d'aquesta peculiar localitat. El film està realitzat en blanc i negre sota l'ampar de la productora Citè Films Francildis als anys seixanta.

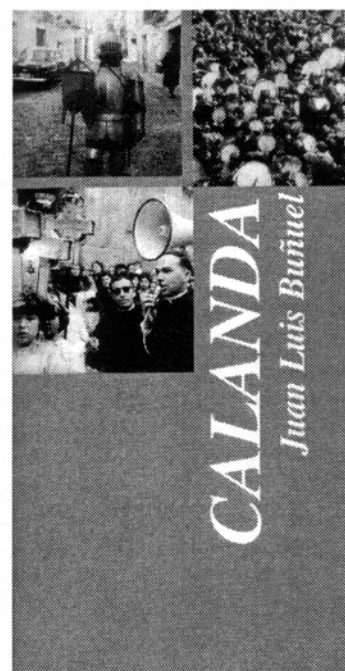
El documental ens mostra la població abans que comencin les festes de Setmana Santa, l'emoció, el nerviosisme i la voluntat participativa dels seus habitants. La gent es reuneix davant de la plaça de l'Ajuntament davant del rellotge de sol, esperant que marqui les

dotze en punt del migdia, al voltant dels tamborilers equipats amb caixes de percussió, timbals... El sol es mou i els tambors comencen a tronar durant vint-i-quatre hores sense parar; un cop passat aquest temps queda prohibit tocar el timbal sota penalització de multa. Els tamborilers acompanyaran als nazarens i les comparses en el recorregut dels sants pel poble. Al final només uns quants arriben a tocar fins al matí, la gent els acompanya donat-los recolzament perquè no es retirin i al final, a les dotze del migdia, amb l'eufòria al màxim, quan just el rellotge de sol marca les dotze, els tambors emmudeixen i la gent torna a les seves tasques diàries.

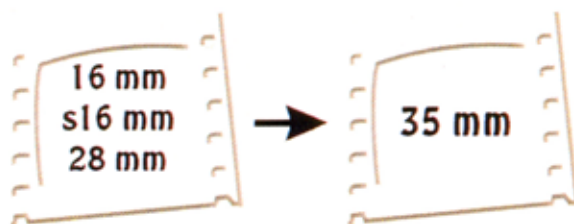
És un vídeo sens dubte interessant ja que a partir d'ell podem aprendre moltes coses d'una tradició que encara avui es du a terme: la configuració urbanística de la població de Calanda, la moda, la tradició, l'arrelament religiós dins d'una petita comunitat, la pròpia festa de la Setmana Santa, les comparses, els nazarens, la imageria religiosa, els penitents i per damunt de tot la tradició de la "trona" de tambors.

Aquest vídeo és fruit del treball de recuperació que es fa a molts llocs i que de no ser així documents com aquest es perdrien. El vídeo és una mostra de la tasca que diverses entitats públiques aragoneses fan per recuperar i conservar els films de Buñuel que restaven en perill de desaparèixer. ■

Josep Miquel Rodríguez

Ampliació *Enlarging*

Darreres ampliacions:

De Super 16 mm a 35 mm

“Báilame el agua”, llarg-metratge de Josecho San Mateo. Espanya 2000

De 16 mm a 35 mm

“La yunta brava”, llarg-metratge de Federico García. Perú, 2000

Reproducció recuperació

Duplicating Restoring

Darrera recuperació:

“Curro Vargas” Espanya, 1922, per a la Filmoteca Espanyola

Propera recuperació:

“Legado Luis Cortés”, per a la Filmoteca de Castella-Lleó

ISKRA

Padre Xifré, 3 Ofic. 110 - 28002 Madrid

Telèfs.: 91 416 11 57 - 91 413 89 43 Fax: 91 413 95 47

E-mail: iskra@nauta.es - Web: www.iskra.nauta.es

Películas Cinematográficas

KODAK VISION 500 T **Color Negativa 7279/ 5279**

Índice de exposición:
500 (Tungsteno)
320 (Luz día W-85)

Película Negativa de Color de muy alta sensibilidad, grano fino y latitud de exposición extremadamente amplia, indicada para rodajes con un nivel de iluminación muy bajo.

KODAK VISION 250 D **Color Negativa 7246/5246**

Índice de exposición:
64 (Tungsteno W-80A)
250 (Luz día)

Película Negativa de Color de sensibilidad media-alta equilibrada para luz día, de grano muy fino y extraordinaria reproducción del color. Responde magníficamente a la mezcla de iluminación.

EASTMAN EXR 100 T **Color Negativa 7248/5248**

Índice de exposición:
100 (Tungsteno)
64 (Luz día W-85)

Película Negativa de Color de sensibilidad media y amplia latitud de exposición, indicada para rodajes tanto en exteriores como en interiores.

KODAK VISION 800 T **Color Negativa 7289/5289**

Película negativa de color de máxima sensibilidad, grano fino y latitud de exposición extremadamente alta. Muy indicada para rodajes con niveles muy bajos de iluminación y para plasmar acciones rápidas.

KODAK VISION 320 T **Color Negativa 7277/5277**

Índice de exposición:
320 (Tungsteno)
200 (Luz día W-85)

Película Negativa de Color de alta sensibilidad y una latitud de exposición excepcionalmente alta. Reproduce los tonos con una suavidad especial.

KODAK VISION 200 T **Color Negativa 7274/5274**

Índice de exposición:
200 (Tungsteno)
125 (Luz día W-85)

Película Negativa de Color de sensibilidad media-alta, amplia latitud de exposición y excelente estructura de imagen.

EXR 50 D **Color Negativa 7245/5245**

Índice de exposición:
50 (Luz día)
12 (Tungsteno W-80A)

Película Negativa de Color de baja sensibilidad indicada para rodajes en exteriores. Se caracteriza por su amplia latitud de exposición, grano ultra fino, extrema nitidez y altísima resolución.

www.kodak.es/motion
www.Kodak.com/go/motion

**División Cine
Profesional**